

JATKUVAN OPPIMISEN SANASTO

luonnos 30.10.2024

Sisällysluettelo

Käsitejärjestelmäkaavioluettelo.....	3
Esipuhe.....	4
Sanaston rakenne ja merkinnät.....	6
Käsitteet, määritelmät ja termit.....	6
Sanaston rakenne.....	6
Termitietueen rakenne.....	6
Käsitejärjestelmäkaavioiden tulkinta.....	8
1 Koulutus.....	10
1.1 Koulutus (1) sen mukaan, onko siitä säädetty koulutuslainsäädännössä, sekä rahoituksen mukaan.....	12
1.2 Koulutus (1) tarkoituksen, koulutusasteen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan.....	16
1.3 Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.....	18
1.4 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	20
1.5 Työvoimakoulutus.....	22
1.6 Työelämässä oppiminen.....	26
2 Osaamiskokonaisuuksia.....	31
3 Oppiminen.....	34
4 Pätevyys ja kelpoisuus.....	36
5 Todistus.....	38
6 Osaaminen ja työmarkkinat.....	41
7 Työ ja ammatti.....	47
Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register.....	50
Suomenkielinen hakemisto.....	52

Käsitejärjestelmäkaavioluettelo

Käsitejärjestelmäkaavio 1. Koulutus (2) -käsitteen alakäsitteitä.....	11
Käsitejärjestelmäkaavio 2. Koulutustoiminta.....	15
Käsitejärjestelmäkaavio 3. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus (2).....	17
Käsitejärjestelmäkaavio 4. Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	19
Käsitejärjestelmäkaavio 5. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	21
Käsitejärjestelmäkaavio 6. Työvoimakoulutus.....	25
Käsitejärjestelmäkaavio 7. Työelämässä oppiminen.....	30
Käsitejärjestelmäkaavio 8. Osaamiskokonaisuuksia.....	33
Käsitejärjestelmäkaavio 9. Oppiminen.....	35
Käsitejärjestelmäkaavio 10. Pätevyys ja kelpoisuus.....	37
Käsitejärjestelmäkaavio 11. Todistuksia.....	40
Käsitejärjestelmäkaavio 12. Osaaminen ja työmarkkinat.....	46
Käsitejärjestelmäkaavio 13. Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä.....	49

Esipuhe

Jatkuvan oppimisen terminologinen sanastotyö aloitettiin vuosina 2020–2021 opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteisenä hankkeena. Sanastotyötä jatkettiin opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta keväällä 2023 osana Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelmaa (2021–2025). Jatkuvan oppimisen uudistaminen edellyttää opetushallinnon ja työhallinnon välistä vuoropuhelua, ja sen mahdollistamiseksi puolestaan tarvitaan yhteisten käsitteiden määrittelyä, harmonisointia ja termeistä sopimista, siis terminologista sanastotyötä. Työhön osallistuu sekä opetus- ja kulttuuriministeriön että työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalojen asiantuntijoita.

Jatkuvan oppimisen ensimmäiseen sanastoluonnokseen pyydettiin sidosryhmiltä asiantuntijapalautetta vuodenvaihteessa 2021–2022, ja palautteet käsiteltiin sanastotyössä vuonna 2023. Sen jälkeen sanastoon täydennettiin uusia suomenkielisiä käsitteitä sekä näiden termeille ruotsin- ja englanninkieliset vastineet. Uusille käsitteille järjestettiin lausuntokierros keväällä 2024, ja sen perusteella viimeisteltiin näiden käsitteiden kuvaukset suomeksi ja termien vastineet ruotsiksi. Tämä lokakuussa 2024 valmistunut Jatkuvan oppimisen sanastoluonnos sisältää ne käsitteet, joiden suomenkieliset tiedot ja ruotsinkieliset vastineet on viimeistelty muun muassa edellä mainitun palautteen perusteella. Sanastotyötä jatketaan edelleen, ja vuonna 2025 julkaistavaan lopulliseen sanastoon täydennetään muutamia uusia käsitteitä sekä kaikkien termien ruotsin- ja englanninkieliset vastineet. Tämän julkaisun suomenkielisiin käsitte kuvauksiin tehdään myös jotain tarkistuksia.

Sanastossa esitetään termitietueina ja käsittekaavioina noin 68 jatkuvaan oppimiseen liittyvän käsitteen tiedot. Käsitteiden sisältö kuvataan määritelmien ja niitä täydentävien lisätietojen avulla. Suomenkielisistä termeistä ja näiden ruotsinkielisistä vastineista annetaan suosituksia. Ruotsinkieliset vastineet on valittu edustamaan Suomen oloja, sillä Ruotsissa on erilainen koulutusjärjestelmä ja siten myös termistö on osittain eri kuin Suomessa. Käsitteiden välisiä suhteita havainnollistetaan käsittekaavioiden avulla.

Jatkuvan oppimisen sanasto on rajattu kattamaan ensisijaisesti sellaisia käsitteitä, joita ei ole määritelty opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemassa Opetus- ja koulutussanastossa (Opetus- ja koulutussanasto, 2. laitos, OKM 2021:10) eikä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla tehdyissä sanastoissa^{1, 2, 3}. Mainituissa sanastolähteissä määritellyjä käsitteitä on kuitenkin otettu mukaan Jatkuvan oppimisen sanastoon, jos käsitejärjestelmien eheys on sitä edellyttänyt tai jos jatkuvan oppimisen sanastotyön yhteydessä on todettu, että käsitettä täytyy tarkastella laajemmasta tai muuten poikkeavasta näkökulmasta. Usein käsitettä voidaan pitää sisällöllisesti yhdenmukaisena toisen sanaston käsitteen kanssa, vaikka sitä olisikin tässä sanastossa muokattu. Tämä tieto on esitetty käsitteen huomautuksessa ja siitä on tehty linkki toisen sanaston lähes vastaavaan käsitteeseen.

Jatkuvan oppimisen sanasto on tarkoitettu apuvälineeksi ensisijaisesti jatkuvan oppimisen uudistuksen toimijoille niin opetushallinnossa kuin työhallinnossakin: tavoitteena on, että käsitteitä voidaan käyttää yhdenmukaisesti paitsi viestinnässä myös palveluiden suunnittelussa, säädösvalmistelussa ja tietoarkkitehtuurityössä. Yleisemmin sanastosta toivotaan olevan hyötyä myös muille työhön ja oppimiseen liittyviin käsitteitä ja termejä käyttäville ja käsitteiden määritelmiä tarvitseville eli muun muassa tietojärjestelmien ja palveluiden kehittäjille, tiedottajille, toimittajille ja kääntäjille. Sanasto edistää myös julkisen hallinnon tietojen yhteentoimivuutta.

1 Työllisyyspalvelujen sanastoluonnos (2022)

2 Sosiaali-, terveys- sekä työ- ja elinkeinoalojen yhteisten palvelujen sanasto. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2019:67

3 Kotoutumisen sanasto (2023).

Jatkuvan oppimisen sanaston laatineen sanastotyöryhmän kokoustyöskentelyyn ovat osallistuneet seuraavat asiantuntijat:

Lara Anastasiou, CSC – Tieteen tietotekniikan keskus oy (2020)
Marjut Anderson, CSC – Tieteen tietotekniikan keskus oy (2021)
Milja Enestam, Opetushallitus (2024)
Petri Haltia, opetus- ja kulttuuriministeriö (2023–)
Mikko Hartikainen, Opetushallitus (2020, 2023)
Tuula Heide, Digivisio 2030 -hanke (2023–)
Petra Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö (2024–)
Tero Huttunen, opetus- ja kulttuuriministeriö (2020–2021, 2023–)
Ilmari Hyvönen, opetus- ja kulttuuriministeriö (2020–2021)
Saara Ikkela, opetus- ja kulttuuriministeriö (2023–)
Jonna Korhonen, opetus- ja kulttuuriministeriö (2020–2021)
Siru Korkala, Opetushallitus (2023–)
Pauliina Kupila, opetus- ja kulttuuriministeriö (2023–)
Katri Kuukka, Opetushallitus (2024)
Tomi Kytölä, opetus- ja kulttuuriministeriö (2020–2021, 2023–)
Mira Piironen, Uudenmaan TE-toimisto (2021, 2023–)
Harry Pulliainen, KEHA-keskus (2020–2021, 2023)
Kirsi-Marja Putkonen, KEHA-keskus (2020–2021, 2023–)
Taina Riikonen, Uudenmaan TE-toimisto (2020)
Aino Ropponen, Opetushallitus (2023)
Laura Ruuskanen, työ- ja elinkeinoministeriö (2023–2024)
Tiina Salminen, työ- ja elinkeinoministeriö (2023–)
Tuula Sumkin, Opetushallitus (2020–2021)
Helena Torkko, työ- ja elinkeinoministeriö (2023–)
Totti Tuhkanen, Turun yliopisto (2020–2021, 2023–)
Thomas Vikberg, opetus- ja kulttuuriministeriö (2023)
Markku Virtanen, työ- ja elinkeinoministeriö (2020–2021, 2023–)
Riina Kosunen, Sanastokeskus, terminologi (2020–2021, 2023–)
Mari Suhonen, Sanastokeskus, terminologi (2023–).

Ruotsinkielisistä termeistä on vastannut valtioneuvoston kanslian käänös- ja kielitoimiala.

Sanastohankkeen aikana pyydettiin tietoa ja kommentteja varsinaisten työryhmien ulkopuolisilta asiantuntijoilta. Kiitämme sanastotyöryhmien jäseniä ja muita sanaston laatimiseen osallistuneita heidän arvokkaasta työpanoksestaan.

Sanaston laatimiseen tarvittua terminologisen työn ovat rahoittaneet vuosina 2020–2021 opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö. Vuodesta 2023 alkaen sanastotyö on osa Jatkuvan oppimisen digitalisaatio -ohjelmaa (2021–2025), joka saa rahoituksensa Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineestä RRF (NextGenerationEU).

**Euroopan unionin
rahoittama**

NextGenerationEU

Sanaston rakenne ja merkinnät

Käsitteet, määritelmät ja termit

Sanaston lähtökohtana on ollut luotettavien suomenkielisten määritelmien, käsitejärjestelmien, termisuositusten ja termien ruotsinkielisten vastineiden tuottaminen. Siksi sanasto on laadittu systemaattisesti, terminologisten periaatteiden ja menetelmien mukaisesti, jotka on määritelty ISO/TC 37:n (International Organization for Standardization/Technical Committee 37 Language and terminology) laatimissa kansainvälisissä standardeissa.

Terminologiselle sanastotyölle on ominaista käsitekeskeisyys. Siinä missä sanakirjat tarkastelevat sanoja ja niiden merkityksiä, terminologisten sanastojen lähtökohtana ovat käsitteet ja niiden väliset suhteet.

Käsitteet ovat ihmisen mielessään muodostamia ajatusmalleja, jotka vastaavat tiettyjä todellisuuden kohteita, niin sanottuja tarkoitteita. **Tarkoitteilla** on erilaisia ominaisuuksia. Näistä ominaisuuksista muodostettuja ajatusmalleja kutsutaan käsitepiirteiksi. Käsitteen sisältö muodostuu joukosta erilaisia käsitepiirteitä, joista olennaiset ja erottavat kuvataan **määritelmän** avulla. Terminologiset määritelmät on kirjoitettu sellaiseen muotoon, että niiden avulla voidaan tunnistaa kunkin käsitteen paikka käsitejärjestelmässä. **Termit** puolestaan ovat käsitteiden nimityksiä, joiden avulla voidaan lyhyesti viitata käsitteen koko sisältöön.

Sanaston rakenne

Sanasto on ryhmitelty **aiheenmukaisesti** jäsenneltyihin lukuihin, joissa toisiinsa liittyvät käsitteet on pyritty sijoittamaan lähemmäksi.

Aakkoselliset hakemistot löytyvät sanaston lopusta. Niissä käytetty numerointi viittaa käsitteen numeroon sanastossa. Hakemistoon on poimittu suositettavien ja hylättävien termien lisäksi muita hakusanoja, jotka liittyvät läheisesti tiettyyn käsitteeseen. Muut hakusanat viittaavat siihen käsitteeseen ja sen numeroon, jonka yhteydessä kyseistä termiä käsitellään.

Termitietueen rakenne

Käsitteet on esitetty numeroituina termitietueina ja pääsääntöisesti myös käsitejärjestelmiä kuvaavina kaavioina. Termitietueet ja käsitejärjestelmäkaaviot on tarkoitettu toisiaan tukeviksi esitysmuodoiksi.

Termitietueessa käsitteelle annetaan ensin **termit**. Ensimmäisenä esitetään sanaston pääkielen (eli käsiteanalyysin perustana käytetyn kielen) termit. Termien jälkeen seuraa pääsääntöisesti **määritelmä**. Määritelmä alkaa pienellä kirjaimella ja sen lopussa ei ole pistettä. Mahdolliset määritelmää täydentävät lisätiedot eli **huomautukset** on erotettu määritelmästä sisennyksellä. Huomautukset ovat normaaleja virkkeitä. Niissä voidaan esimerkiksi antaa havainnollisia esimerkkejä, lisätietoa käsitteestä tai tietoa termien käytöstä.

Kooste kaikista käsitteiden yhteydessä sanasto-osuudessa käytetyistä merkintätavoista:

Termitietueen merkintä	Merkinnän selitys
1	käsitteen numero; sanaston käsitteet on numeroitu juoksevasti
lihavointi	suomenkieliset termit; suositettava termi ensimmäisenä ja sen jälkeen sallittavat synonyymit
<i>kursivoitu linkki</i>	(määritelmässä tai huomautuksessa) kursivoitu termi viittaa sanastossa määriteltyyn käsitteeseen; termi toimii sähköisessä versiossa linkkinä
kursivoimaton linkki	(määritelmässä tai huomautuksessa) teksti toimii linkkinä sanaston ulkopuoliseen kohteeseen, kuten säädökseen tai toisen sanaston käsitteeseen
(1)	(suluisissa oleva numero termin perässä) homonyymi; sanastossa on useita kirjoitusasultaan samanlaisia suositettavia tai sallittavia termejä, joilla on eri merkitys, esim. koulutus (1) ja koulutus (2)
mieluummin kuin: hellre än:	ei-suositettava termi; termin käyttöä ei suositeta esimerkiksi kielellisistä syistä (kuten vierasperäisyyden vuoksi)
ei: inte:	hylättävä termi; tarkoittaa eri asiaa kuin suositettava termi eikä sitä pitäisi käyttää tässä merkityksessä tai termi on kielenvastainen tai vanhentunut
(uudistermi) (termförslag)	(teksti kaarisuluisissa termin perässä) termiehdotus
(vanhentunut)	(teksti kaarisuluisissa termin perässä) termi on vanhentunut
sv	ruotsinkieliset vastineet
n	ruotsin termi on ett-sukuinen
pl	termiä käytetään monikkomuotoisena
<	termi viittaa määriteltyä käsitettä laajempaan käsitteeseen
>	termi viittaa määriteltyä käsitettä suppeampaan käsitteeseen
~	termi viittaa hieman määritellystä käsitteestä poikkeavaan käsitteeseen, mutta siitä ei kuitenkaan voi sanoa, että se olisi laajempi tai suppeampi kuin määritelty käsite
<perusopetus>	(teksti kulmasuluisissa käsitteen numeron alla) ala, jolle määritelmä on rajattu tai jonka näkökulmasta määritelmä on kirjoitettu
<työvoimakoulutus>	(teksti kulmasuluisissa termin perässä) täsmennys termin käyttöalasta tai tapauksista, joissa termiä voidaan käyttää
Käsitejärjestelmäkaavio:	viittaus yhteen tai useampaan käsitejärjestelmäkaavioon, jossa käsite esiintyy; kaavion nimi toimii sähköisessä versiossa linkkinä

Käsitejärjestelmäkaavioiden tulkinta

Käsitejärjestelmäkaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita ja auttavat hahmottamaan kokonaisuuksia. Sanastossa esiintyy terminologisia käsitesuhteita, joita on kuvattu UML:n (Unified Modeling Language) mukaisilla merkintätavoilla (ks. ISO 24156-1 Graphic notations for concept modelling in terminology work and its relationship with UML – Part 1: Guidelines for using UML notation in terminology work). Kaikki alla listatut käsitesuhteet eivät välttämättä esiinny tässä sanastossa. Seuraavan sivun kaaviossa on annettu esimerkkejä käsitesuhteiden kuvaamisesta.

Käsitteen merkitseminen käsitejärjestelmäkaavioon

- sanasto-osuudesta käsitteen tiedoista on poimittu kaavioon käsitteen numero, ensimmäinen suositettava termi, mahdollinen homonyymin numero kaarisuluissa ja määritelmä
- lihavoimaton termi on kaaviossa helpottamassa kaavion tulkintaa, mutta sitä ei ole määritelty sanastossa

Hierarkkinen suhde (kolmioon päättyvä viiva $\rightarrow$)

- vallitsee laajemman yläkäsitteen (todistus (1)) ja sitä suppeamman alakäsitteen (pätevyystodistus ja työtodistus) välillä
- alakäsite sisältää kaikki yläkäsitteen piirteet sekä vähintään yhden lisäpiirteen, mutta sitä vastaa suppeampi joukko tarkoituksia kuin yläkäsitettä
- alakäsite voidaan ajatella yläkäsitteen erikoistapaukseksi
- kolmion kärki osoittaa yläkäsitteeseen

Koostumussuhde (vinoneliöön päättyvä viiva $\diamond$)

- alakäsitteet ovat osia yläkäsitteenä olevasta kokonaisuudesta
- yläkäsitteen piirteet eivät sisälly alakäsitteeseen kuten hierarkkisessa käsitejärjestelmässä
- esimerkiksi *työvoimakoulutukseen sisältyy kartoitusjakso*
- vinoneliö kiinnittyy yläkäsitteeseen

Assosiativinen suhde (viiva ilman symbolia)

- käsitesuhde, jota ei voida luokitella hierarkkiseksi eikä koostumussuhteeksi (esim. ajalliset, paikalliset, toiminnalliset, välineelliset sekä alkuperään ja syntyyn liittyvät suhteet)
- assosiativisen suhteen tyyppi käy yleensä ilmi määritelmän kielellisestä muodosta
- esimerkiksi *koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen ja koulutussopimuksen välillä on assosiativinen suhde: koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen perustana on koulutustoimijan ja työpaikan välinen koulutussopimus*

Moniulotteinen käsitejärjestelmä (viiva, jonka yhteyteen on tekstillä merkitty jaotteluperuste)

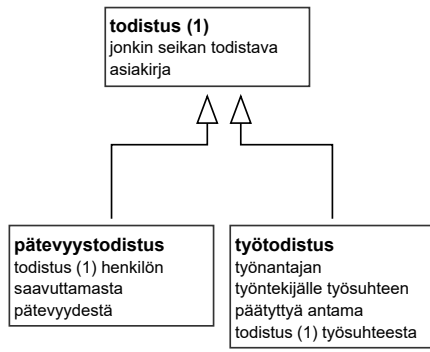
- sekä hierarkkiset että koostumussuhteiset käsitejärjestelmät voivat olla moniulotteisia
- yläkäsitteestä päästään erilaisiin alakäsitevalikoimiin eli ulottuvuuksiin käyttämällä eri jaotteluperusteita
- hierarkkisessa käsitejärjestelmässä yhteen ulottuvuuteen kuuluvat eli yhden jaotteluperusteen mukaiset (käsitejärjestelmäkaaviossa saman jaotteluperusteen alle merkityt) alakäsitteet eivät voi yhdistyä uudeksi käsitteeksi (esimerkiksi *oppiminen, joka rajoittuu tiettyyn ajanjaksoon elämänkaaressa* ei voi olla *jatkuvaa oppimista*), mutta eri ulottuvuuksiin kuuluvia eli eri jaotteluperusteiden alla olevia alakäsitteitä voidaan yhdistää uusiksi käsitteiksi (esimerkiksi *toisen asteen koulutus* voi olla *aikuiskoulutusta*)
- jaotteluperusteen nimitys on usein merkitty viivan yhteyteen (esimerkiksi *oppiminen* on jaettu alakäsitteisiin yhtäältä suhteessa elämänkaareen ja elämänalueeseen ja toisaalta sen mukaan, missä yhteydessä oppiminen tapahtuu)

Täydentävä tieto (katkoviiva - - -)

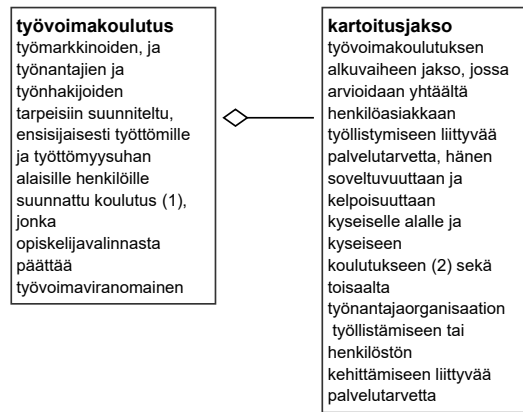
- katkoviivoilla merkitään käsitesuhteet, jotka eivät käy ilmi määritelmien sanamuodoista (esimerkiksi käsitteiden *jatkuvaa oppiminen* ja *työelämässä oppiminen* välinen assosiativinen suhde on merkitty katkoviivalla, koska jatkuvan oppimisen määritelmässä ei viitata työelämässä oppimiseen eikä päinvastoin)
- katkoviivoilla kuvatut käsitesuhteet täydentävät määritelmiä ja tukevat käsitteiden ymmärtämistä (*jatkuvaa oppimista* tapahtuu *työelämässä oppimisessa*), vaikkei hierarkkinen käsitesuhde näy käsitteiden määritelmistä)
- katkoviivalla voidaan merkitä niin hierarkkinen suhde, koostumussuhde kuin assosiativinen suhdekin

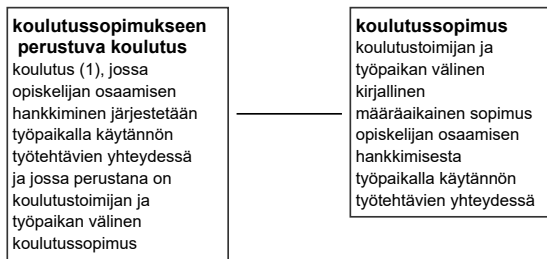
HIERARKKINENSUHDE

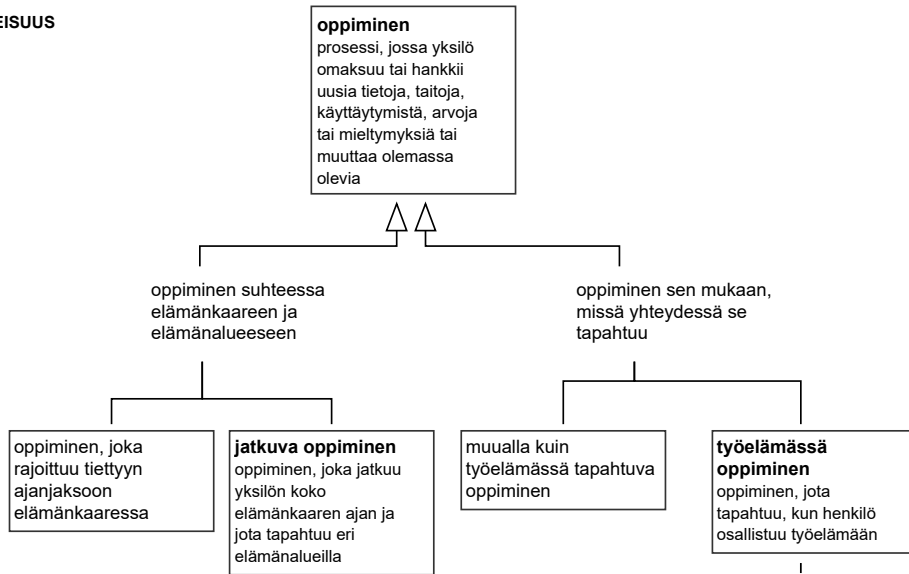
KOOSTUMUSSUHDE

ASSOSIATIIVINEN SUHDE

MONIULOTTEISUUS

TÄYDENTÄVÄ TIETO

1 Koulutus

1

koulutus (1)

sv utbildning (1)
inte: skolning

määritelmä

organisoitu toiminta, jonka ensisijaisena tavoitteena on tuottaa *osaamista*

huomautus

Koulutuksella (1) on myös muita yhteiskunnallisia tavoitteita kuin tuottaa osaamista. Toisaalta osaamista voidaan tuottaa myös muun toiminnan kuin koulutuksen (1) yhteydessä.

Koulutuksen (1) tavoitteena oleva osaaminen voidaan tuottaa opetuksen tai muun *oppimiseen* tähtäävän toiminnan avulla.

Koulutus (1) on laaja ja varsin abstrakti käsite.

Tutkintotavoitteisuuden mukaan koulutus (1) voidaan jakaa *tutkintokoulutukseen* ja koulutukseen, joka ei johda tutkintoon.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *koulutus (1)* -käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Vrt. *koulutus (2)*.

Käsitejärjestelmäkaaviot: *Koulutustoiminta*, *Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus (2)*, *Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan*, *Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan*, *Työelämässä oppiminen ja Osaaminen ja työmarkkinat*

2

koulutus (2)

sv utbildning (2)

määritelmä

suunniteltu opintojen ja järjestelyjen kokonaisuus, jonka tavoitteena on lisätä johonkin aihepiiriin tai alaan liittyvää *osaamista* tai tarjota valmiudet tutkinnon tai muun kokonaisuuden suorittamiseen

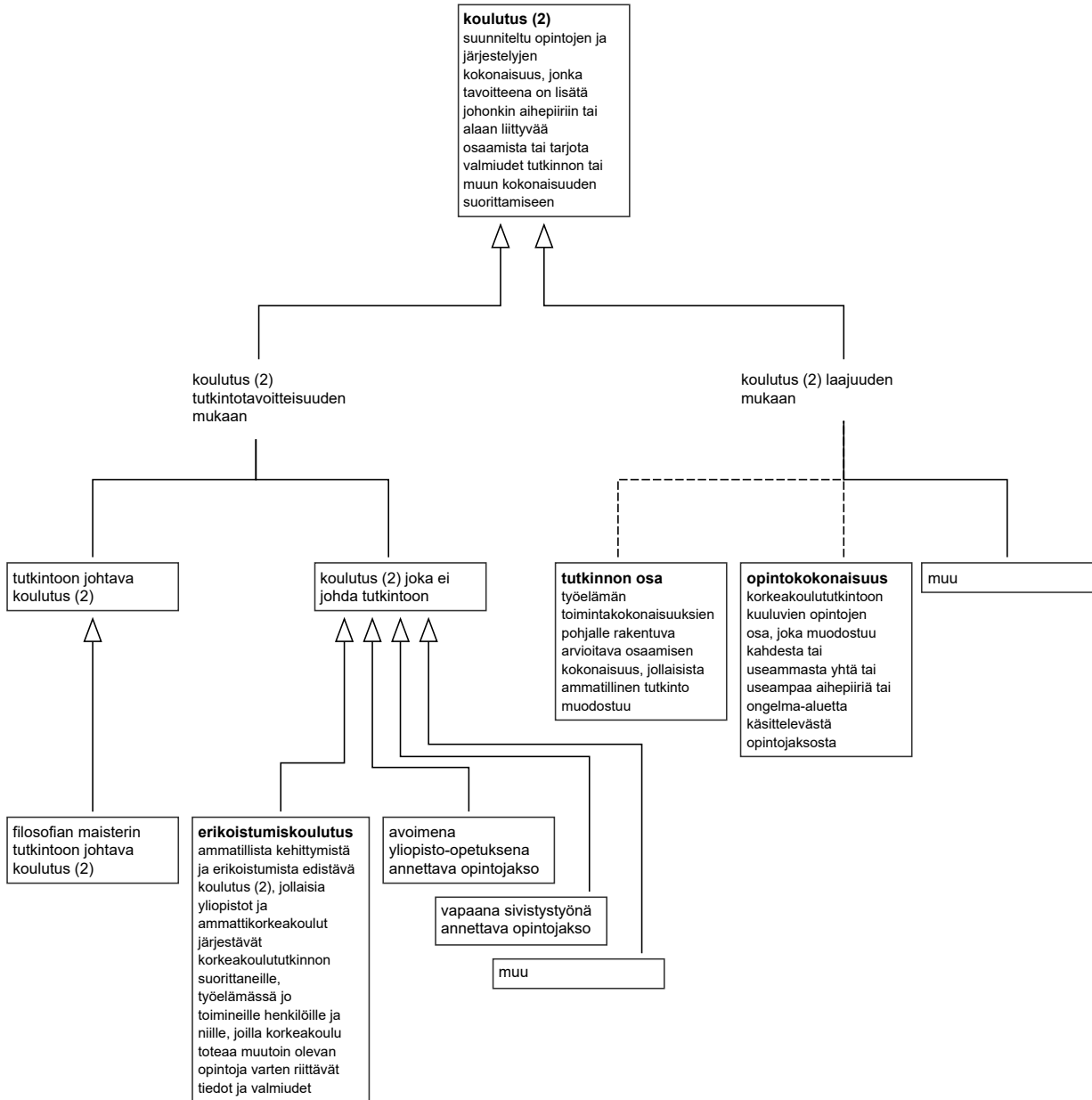
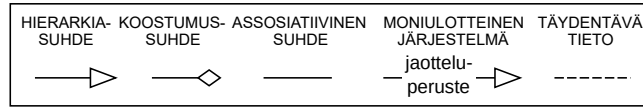
huomautus

Koulutukset (2) ovat tapa käytännössä organisoida ja toteuttaa *koulutusta (1)*.

Koulutukset (2) voivat olla tutkintoon (esimerkiksi filosofian maisterin tutkinto) johtavia tai tutkintoon johtamattomia. Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista ovat korkeakoulun *opintokokonaisuus*, ammatillisen koulutuksen *tutkinnon osa* (tutkinnosta erillään suoritettuna), avoimena yliopisto-opetuksena tai vapaana sivistystyönä tarjottava opintojakso, korkeakoulun *erikoistumiskoulutus*, tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ja taiteen perusopetuksen opintojakso.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *koulutus (2)* -käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaaviot: *Koulutus (2) -käsitteen alakäsitteitä*, *Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus (2)*, *Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan*, *Työelämässä oppiminen ja Osaaminen ja työmarkkinat*

Käsitejärjestelmäkaavio 1. Koulutus (2) -käsitteen alakäsitteitä.

1.1 Koulutus (1) sen mukaan, onko siitä säädetty koulutuslainsäädännössä, sekä rahoituksen mukaan

3

koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

sv utbildning som omfattas av utbildningslagstiftningen

määritelmä

koulutus (1), josta säädetään **koulutuslainsäädännössä**

huomautus

Koulutuslainsäädännössä säädettyyn koulutukseen liittyy koulutustoimijalle säädetty velvollisuus tai sille lainsäädännön perusteella annettu lupa, vastuu tai tehtävä järjestää koulutusta (1).

Koulutuslainsäädännössä säädetyn koulutuksen toteuttamista tuetaan julkisin varoin.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Koulutustoiminta](#)

4

koulutuslainsäädäntö

sv utbildningslagstiftning

määritelmä

niiden säädösten kokonaisuus, jotka sisältävät säännöksiä varhaiskasvatuksesta, **koulutuksesta (1)** tai **koulutuksista (2)** ja niiden järjestämisestä tai sisällöstä

huomautus

Koulutuslainsäädäntö voidaan jakaa opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön ja muiden hallinnonalojen koulutuslainsäädäntöön.

Säädöksellä tarkoitetaan tekstikokonaisuutta, joka sisältää julkisen vallan antamia yleisesti noudatettaviksi tarkoitettuja säännöksiä. Säädöksiä ovat esimerkiksi lait ja asetukset sekä viranomaisten antamat oikeussäännöt.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Koulutustoiminta](#)

5

koulutus, josta ei säädetä koulutuslainsäädännössä

sv utbildning som inte omfattas av utbildningslagstiftningen

huomautus

Koulutusta, josta ei säädetä **koulutuslainsäädännössä**, on esimerkiksi yksityisen oppilaitoksen tarjoama säätelemätön **koulutus (1)** ja yksityisen yrityksen myymä IT-koulutus.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Koulutustoiminta](#)

6

opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

sv utbildning som omfattas av utbildningslagstiftningen och faller under utbildningsförvaltningens ansvar

määritelmä

koulutus (1), josta säädetään opetushallinnon alan **koulutuslainsäädännössä**

huomautus

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriö.

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyy varhaiskasvatusta, yleissivistävää koulutusta (esi- ja perusopetus, lukiokoulutus, vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus), tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta, ammatillista koulutusta ja korkeakoulutusta koskeva lainsäädäntö.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Koulutustoiminta](#)

7

muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

sv annan utbildning än den som omfattas av utbildningslagstiftningen och som faller under utbildningsförvaltningens ansvar

määritelmä

koulutus (1), josta säädetään muun hallinnonalan kuin opetushallinnon *koulutuslainsäädännössä*

huomautus

Muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntahallitus tai muu ministeriö kuin opetus- ja kulttuuriministeriö.

Esimerkkejä muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännöstä ovat

- Ahvenanmaan maakuntalaki Ahvenanmaan korkeakoulusta (Högskolan på Åland) annetun maakuntalain muuttamisesta
- puolustusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Maanpuolustuskorkeakoulusta (1121/2008)
- sisäministeriön hallinnonalalle kuuluvat laki Poliisiammattikorkeakoulusta (1164/2013) ja laki Pelastusopistosta (607/2006) ja
- oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta (1316/2006).

Käsitejärjestelmäkaavio: [Koulutustoiminta](#)

8

säädösperustainen julkisrahoitteinen koulutus

sv offentligt finansierad lagstadgad utbildning

määritelmä

koulutus (1), jonka rahoittamiseen julkisyhteisö osallistuu säädösten perusteella

huomautus

Määritelmässä mainitulla julkisyhteisöllä viitataan esimerkiksi valtioon, kuntaan ja kuntayhtymään.

Säädösperustaista julkisesti rahoitettua koulutusta ovat

- valtionosuusrahoitettu koulutus, johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009)
- ammattikorkeakoulujen koulutus (1), johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään ammattikorkeakoululaissa (932/2014) ja
- yliopistojen koulutus (1), johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään yliopistolaisissa (558/2009).

Julkisyhteisö voi olla julkisesti rahoitetun koulutuksen ainoa rahoittajataho tai koulutus (1) voi saada rahoitusta julkisen rahoituksen lisäksi myös muilta tahoilta.

Esimerkki koulutuksesta (1), jossa on myös muita rahoittajatahoja kuin julkisyhteisö, on julkisrahoitteinen henkilöstökoulutus, jota rahoittaa osin julkinen hallinto ja osin työnantajaorganisaatio. Muita esimerkkejä ovat avoin korkeakouluopetus ja vapaa sivistystyö; näistä peritään maksua niihin osallistuvilta henkilöiltä.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Koulutustoiminta](#)

9

markkinaehtoinen koulutus; ~ koulutuksen myynti

sv utbildning på marknadsvillkor; marknadsbaserad utbildning

määritelmä

koulutustoimijan tai muun organisaation järjestämä tai tuottama *koulutus (1)*, joka rahoitetaan myymällä koulutus (1) toiselle taholle

huomautus

Markkinaehtoisen koulutuksen hinta määräytyy vapailla markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan, ilman hankinnan ulkopuolelta kanavoituvaa yhteiskunnan taloudellista tukea.

Markkinaehtoinen koulutus on yksi osa maksullista palvelutoimintaa.

Myös korkeakoulujen *täydennyskoulutus* on esimerkki markkinaehtoisesta koulutuksesta.

Markkinaehtoista koulutusta ovat myös ELY-keskusten ja TE-toimistojen kilpailuttamalla hankkimat *työvoimakoulutukset*. (Huom.: Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy ELY-keskuksilta ja TE-toimistoilta kunnille 1.1.2025.)

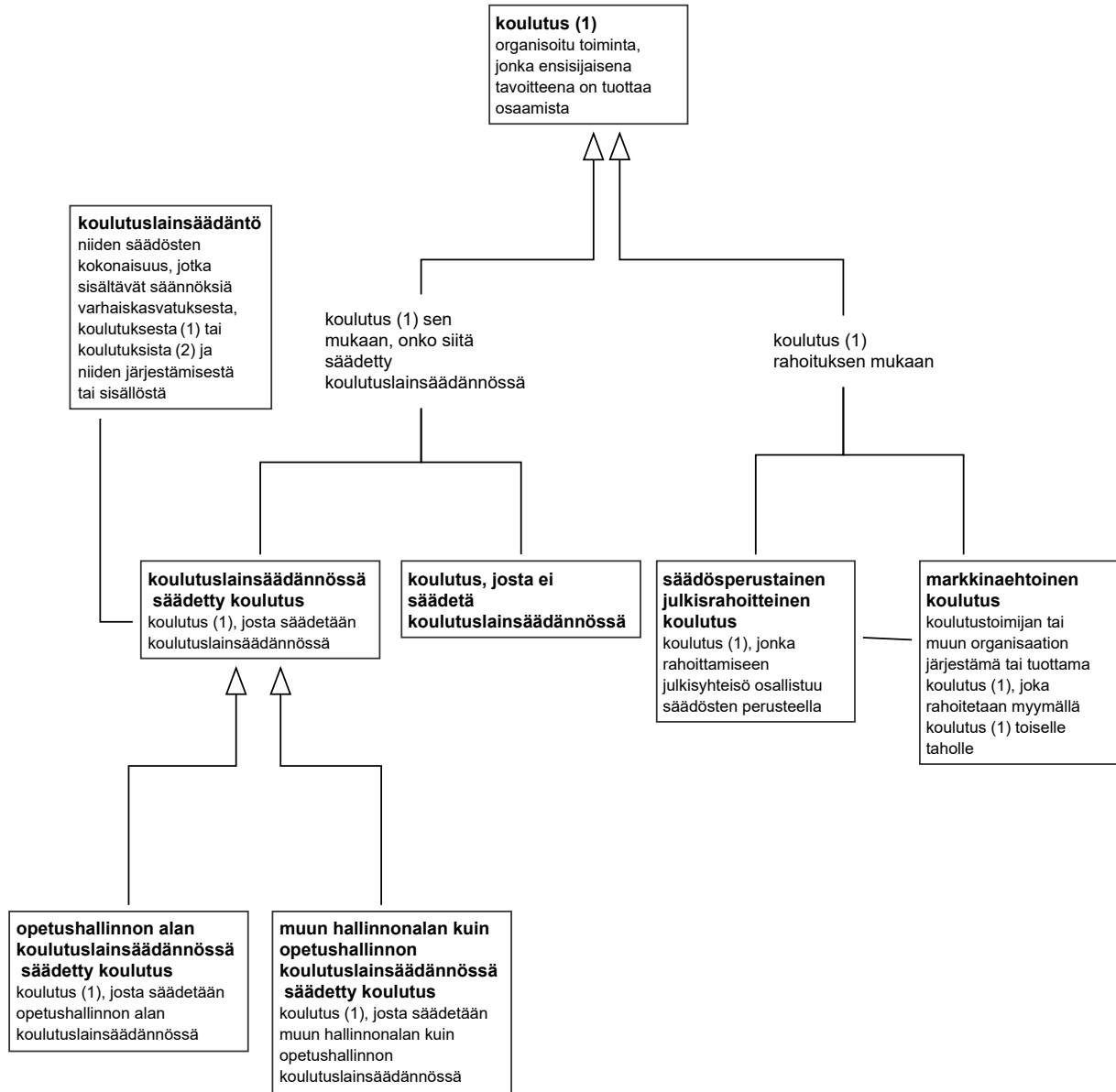
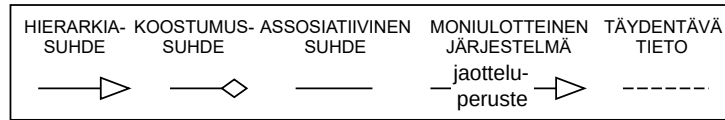
Markkinaehtoista koulutusta harjoittavat myös koulutusjärjestelmän ulkopuoliset toimijat.

Markkinaehtoisen koulutuksen sisältö voi noudattaa yhteiskunnan sisältöohjausta tai olla siitä riippumatonta. Esimerkki yhteiskunnan sisältöohjausta noudattavasta koulutuksesta on hygieniapassin suorittamiseen tähtäävä *koulutus (2)*.

Markkinaehtoinen koulutus voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Julkinen toimija järjestää koulutuksen (2), joka myydään toiselle julkiselle toimijalle: esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitos voi myydä *kotoutumiskoulutusta* vähintään kustannukset kattavaan hintaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY).
- Julkinen toimija järjestää koulutuksen (2), joka myydään yksityiselle toimijalle: esimerkiksi yliopisto voi myydä täydennyskoulutusta markkinahintaan yritykselle.
- Yksityisen sektorin organisaatio tuottaa koulutuksen (2), joka myydään julkiselle toimijalle: esimerkiksi yritys voi myydä IT-koulutuksen markkinahintaan ministeriön *henkilöstökoulutukseksi*.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Koulutustoiminta](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 2. Koulutustoiminta.

1.2 Koulutus (1) tarkoituksen, koulutusasteen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan

10

aikuiskoulutus

sv vuxenutbildning

määritelmä

[koulutus \(1\)](#), joka on suunniteltu ja järjestetty pääsääntöisesti aikuisille, jotka ovat suhteellisen pitkän, työelämävalmiudet antaneen kouluttautumisvaiheen päätyttyä tai keskeydyttyä siirtyneet työelämään tai muuhun toimintaan ja ovat sen jälkeen osallistumassa jälleen koulutukseen (1)

huomautus

Se, minkä ikäinen henkilö luokitellaan ”nuoreksi” ja toisaalta ”aikuseksi”, vaihtelee luokittelevan tahon mukaan; esimerkiksi tilastoluokittelussa ja OECD:n luokittelussa nuorena pidetään alle 25-vuotiaista ja aikuisena 25 vuotta täyttänyttä henkilöä. Aikuiskoulutus on lähtökohtaisesti suunnattu 25-vuotiaille ja sitä vanhemmille henkilöille.

Aikuiskoulutukseen voi osallistua määritelmässä kuvatun lisäksi myös aikuinen, jonka koulutuspolku ei ole päässyt edes alkamaan tai on keskeytynyt hyvin varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi maahanmuuttanut henkilö.

Aikuiskoulutus voi olla esimerkiksi [täydennyskoulutusta](#), tutkintoon johtavaa tai tutkintoon valmistavaa koulutusta (1), [henkilöstökoulutusta](#), [työvoimakoulutusta](#) tai vapaan sivistystyön koulutusta.

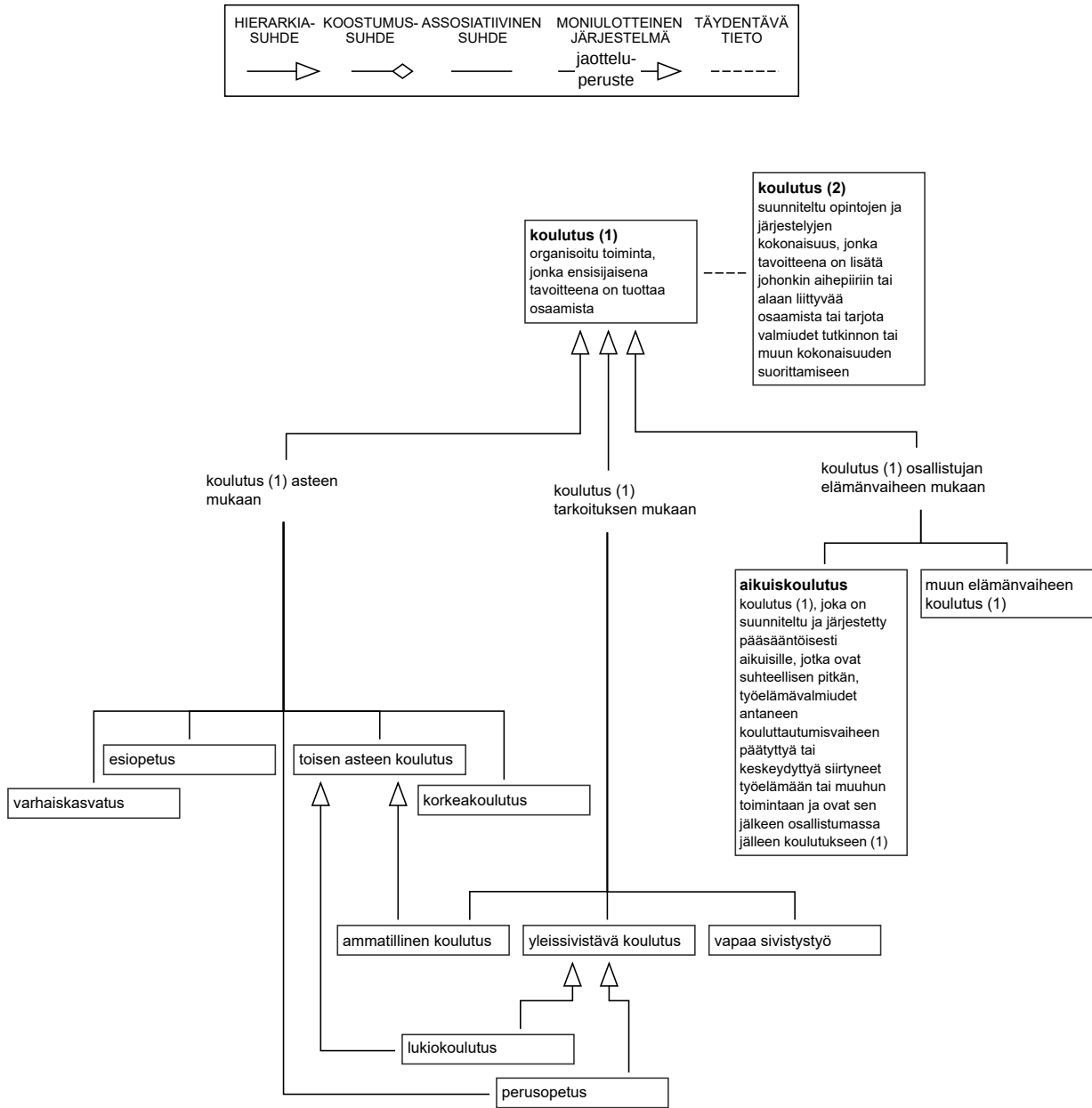
Aikuiskoulutuksessa käytetään usein erilaisia pedagogisia menetelmiä ja ratkaisuja kuin esimerkiksi lapsille tai nuorille tarkoitetussa koulutuksessa (1). Samoin opetuksen ajankohta saattaa aikuiskoulutuksessa olla erilainen kuin lapsille tai nuorille tarkoitetussa koulutuksessa (1).

Käsite ammatillinen aikuiskoulutus poistui lainsäädännöstä, kun ammatillisesta koulutuksesta annettu laki ([531/2017](#)) tuli voimaan 1.1.2018.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [aikuiskoulutus](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 23.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus \(2\)](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 3. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus (2).

1.3 Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan

11

henkilöstökoulutus

sv personalutbildning

määritelmä

työnantajan henkilöstölleen järjestämä tai hankkima [koulutus \(1\)](#)

huomautus

Henkilöstökoulutuksen (1) voi rahoittaa työnantaja kokonaan tai osittain. Henkilöstökoulutus voi saada myös julkista rahoitusta.

Henkilöstökoulutukseen voi hakeutua oma-aloitteisesti tai työnantaja voi velvoittaa osallistumaan siihen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA)

[henkilöstökoulutus](#)-käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

12

täydennyskoulutus

sv fortbildning

määritelmä

aikaisempaa [osaamista](#), [koulutusta \(2\)](#) tai [pätevyyttä](#) täydentävä tai ajanmukaistava [koulutus \(1\)](#)

huomautus

Määritelmässä mainittu täydentäminen voi olla osaamisen syventämistä tai laajentamista.

Täydennyskoulutus on tyypillisesti suhteellisen lyhytkestoista eikä yleensä johda tutkintoon.

Täydennyskoulutus on yleistermi, jolla voidaan viitata hyvin monenlaiseen koulutukseen (1).

Täydennyskoulutusta voivat järjestää koulutustoimijat, kuten toisen asteen oppilaitokset, vapaan sivistystyön oppilaitokset, yliopistot ja ammattikorkeakoulut, mutta myös muut organisaatiot, kuten yritykset ja järjestöt.

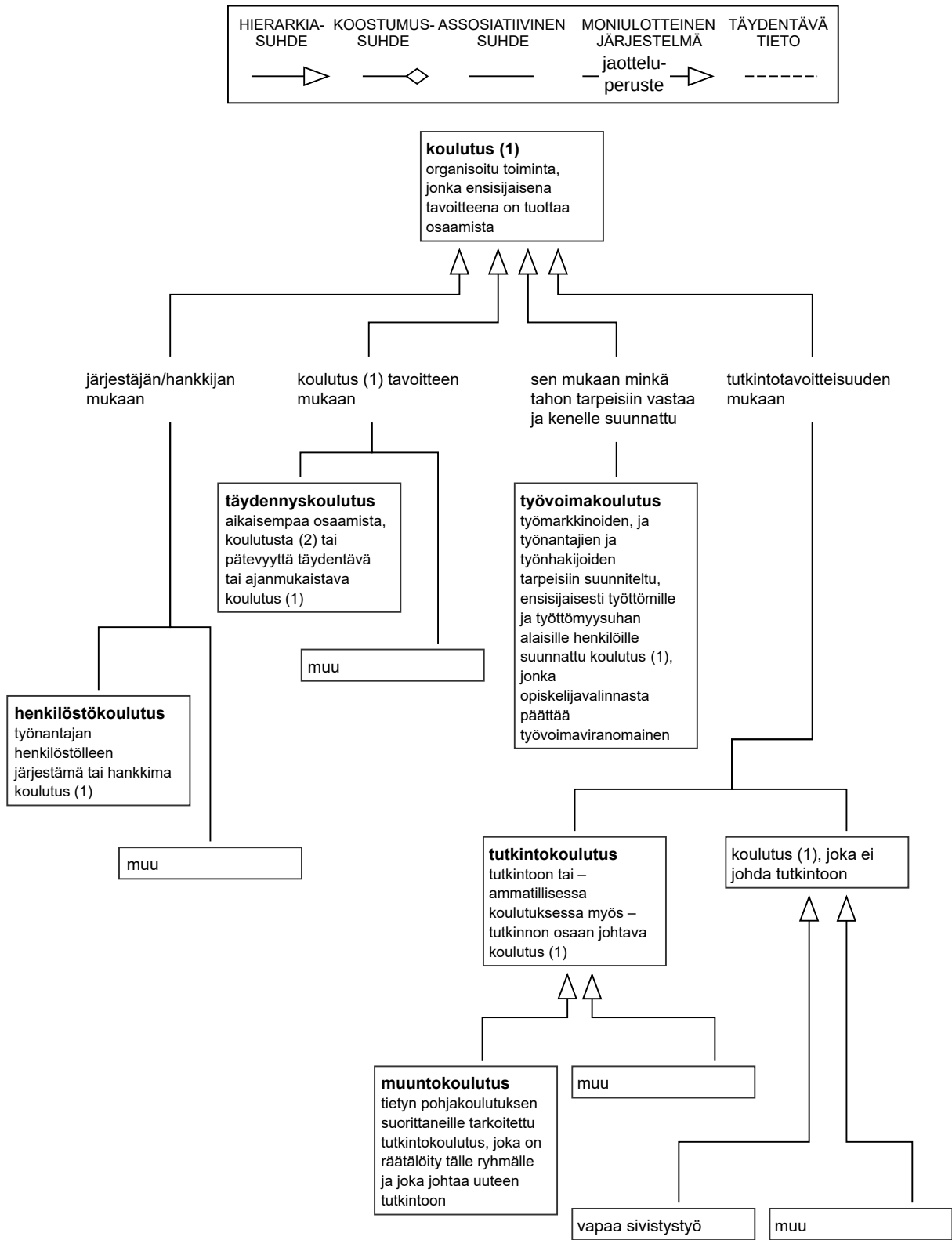
Täydennyskoulutus voi olla esimerkiksi [henkilöstökoulutusta](#) tai [työvoimakoulutusta](#).

Täydennyskoulutuksena pidetään esimerkiksi [työtehtäviin](#) tarvittavien lupien tai [todistusten \(1\)](#) saamiseksi järjestettäviä lyhyitä koulutuksia (2).

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA)

[täydennyskoulutus](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 23.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 4. Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan.

1.4 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan

13

tutkintokoulutus; > tutkintoon johtava koulutus

sv examensutbildning; examensinriktad utbildning; utbildning som leder till examen

määritelmä

tutkintoon tai – ammatillisessa koulutuksessa myös – *tutkinnon osaan* johtava *koulutus (1)*

huomautus

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *tutkintokoulutus*-käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaaviot: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

14

muuntokoulutus

sv examensinriktad fortbildning

määritelmä

tietyn pohjakoulutuksen suorittaneille tarkoitettu *tutkintokoulutus*, joka on räätälöity tälle ryhmälle ja joka johtaa uuteen tutkintoon

huomautus

Esimerkki muuntokoulutuksesta on insinööritutkintoon johtava kaivosalan *koulutus (2)*, joka on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat suorittaneet insinööri (AMK)- tai DI-tutkinnon kone- ja tuotantotekniikan, sähkötekniikan tai tuotantotalouden alalta.

Muuntokoulutus on väistymässä oleva käsite.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *muuntokoulutus*-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaaviot: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

15

kotoutumiskoulutus

mieluummin kuin: aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus (vanhentunut)

sv integrationsutbildning

määritelmä

koulutus (2), jota järjestetään ensisijaisesti sellaisille maahanmuuttajille, joiden oppivelvollisuus on päättynyt, ja jonka tarkoituksena on kehittää henkilön suomen tai ruotsin kielen taitoa ja muita kotoutumista edistäviä valmiuksia, jotka tukevat henkilön pääsyä opintoihin ja työelämään sekä osallistumista yhteiskunnan toimintaan

huomautus

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain ([681/2023](#), voimaantulo 1.1.2025) mukaan kotoutumiskoulutuksessa noudatetaan Opetushallituksen antamia kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita.

Maahanmuuttajan tarpeen mukaisesti kotoutumiskoulutuksena voidaan lisäksi toteuttaa

- a) luku- ja kirjoitustaidon koulutusta, jossa noudatetaan Opetushallituksen vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksen ja

- b) aikuisten perusopetusta, jossa noudatetaan Opetushallituksen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

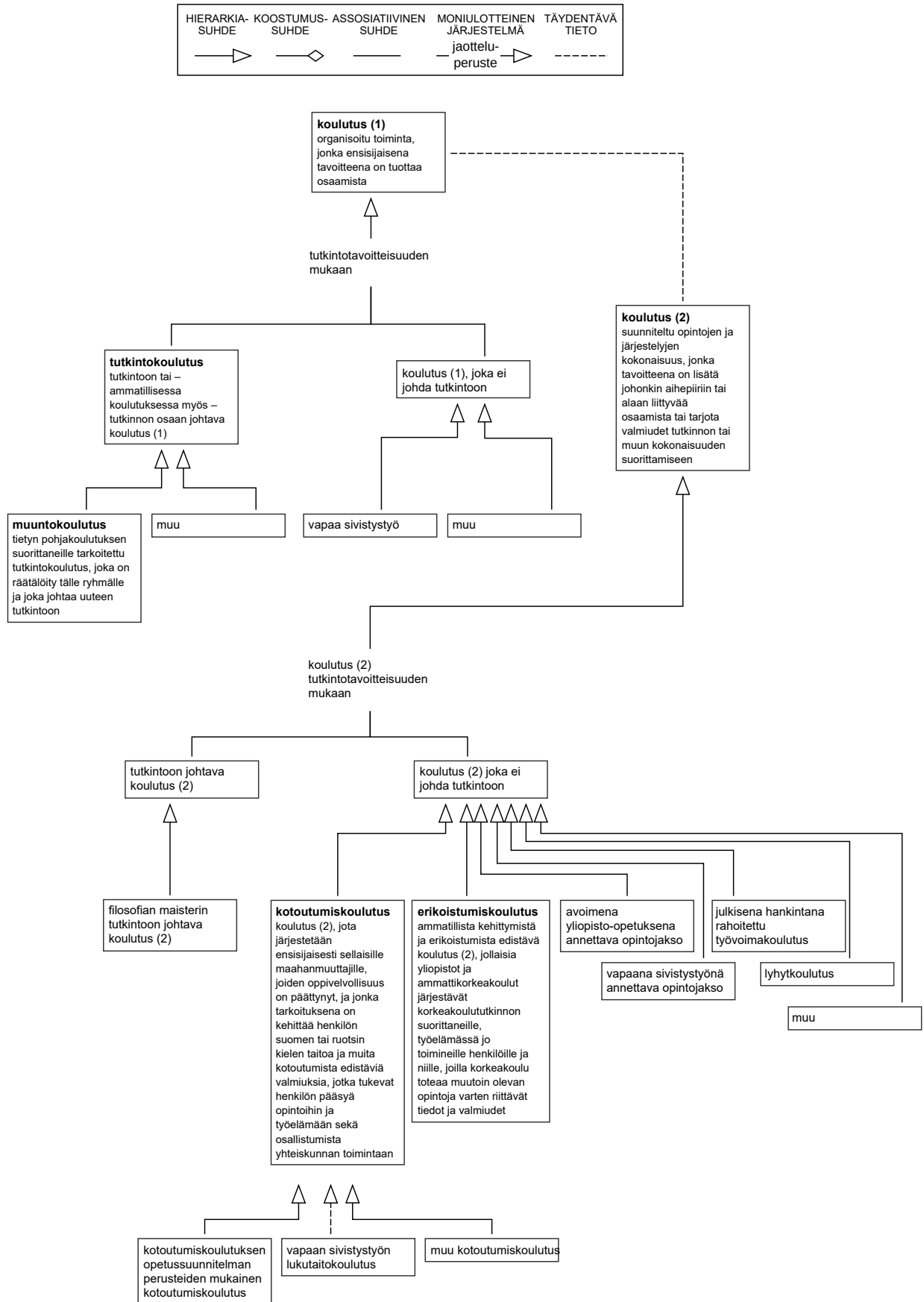
Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti *työvoimakoulutuksena*, mutta sitä voidaan järjestää myös vapaan sivistystyön koulutuksena.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA)

kotoutumiskoulutus-käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Kotoutumisen sanaston *kotoutumiskoulutus*-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaaviot: [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Työvoimakoulutus](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 5. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.

1.5 Työvoimakoulutus

16

työvoimakoulutus

ei: työvoimapolitiittinen koulutus (vanhentunut)

sv arbetskraftsutbildning

määritelmä

[työmarkkinoiden](#), ja työnantajien ja työnhakijoiden tarpeisiin suunniteltu, ensisijaisesti työttömille ja työttömyysuhan alaisille henkilöille suunnattu [koulutus \(1\)](#), jonka opiskelijavalinnasta päättää työvoimaviranomainen

huomautus

Työvoimakoulutuksen tavoite on parantaa työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen kohtaantoa työmarkkinoilla.

Työvoimakoulutus voidaan jakaa [ammattilliseen työvoimakoulutukseen](#) ja [kotoutumiskoulutukseen](#). Ensin mainitun tavoitteena on kehittää ja täydentää henkilön ammatillisia valmiuksia hänen työllistymisensä tai yrittäjäksi ryhtymisensä edistämiseksi ja jälkimmäisen tavoitteena tukea maahanmuuttajan kotoutumista.

Työvoimakoulutus voidaan rahoittaa 1) kokonaan työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) budjettipääloukan varoilla, 2) yhdistetysti TEMin budjettipääloukan varoilla ja työnantajan rahoituksella tai 3) kokonaan opetus- ja kulttuuriministeriön budjettipääloukan varoilla, joihin sisältyy valtionrahoituksen lisäksi kuntarahoitusosuus. Lisäksi työvoimakoulutusta voidaan toteuttaa 4) Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoituksella.

Työvoimakoulutus on pääosin ammatillisesti suuntautunutta työvoimakoulutusta.

Työvoimakoulutuksesta ja sen opiskelijavalinnasta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ([916/2012](#)) 31.12.2024 saakka ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa ([380/2023](#)) 1.1.2025 lähtien. [Valtionosuusrahoitetusta työvoimakoulutuksesta](#) säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa ([531/2017](#)).

Työvoimakoulutukseen hakeudutaan edellä mainituissa laeissa säädetyllä ja työvoimaviranomaisen ilmoittamalla tavalla.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [työvoimakoulutus](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaaviot: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Työvoimakoulutus](#)

17

<työvoimakoulutus>

kartoitusjakso; koulutustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso (uudistermi)

sv utredningsperiod; kartläggningstfas; kartläggning

määritelmä

[työvoimakoulutuksen](#) alkuvaiheen jakso, jossa arvioidaan yhtäältä henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta, hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan kyseiselle alalle ja kyseiseen [koulutukseen \(2\)](#) sekä toisaalta työnantajaorganisaation työllistämiseen tai henkilöstön kehittämiseen liittyvää palvelutarvetta

huomautus

Henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta ja hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan alalle ja koulutukseen (2) arvioidaan sekä kyseisen koulutuksen (2) opiskelijavalintanäkökulmasta että asiakkaan [työllistyvyyden](#) näkökulmasta.

Kartoitusjakson jälkeen osa opiskelijaksi hakeneista jatkaa varsinaiseen ammatillisesti suuntautuneeseen tai kotoutumista edistävään työvoimakoulutukseen ja osalle tarjotaan muuta koulutusta (2) tai muita soveltuvia palveluita.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työvoimakoulutus](#)

18

ammattillinen työvoimakoulutus; ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus

sv yrkesinriktad arbetskraftsutbildning

määritelmä

työvoimakoulutus, jonka tavoitteena on kehittää ammatillista osaamista

huomautus

Ammattillinen työvoimakoulutus voi olla tutkintoon tai *tutkinnon osaan* johtavaa *tutkintokoulutusta* taikka *koulutusta (1)*, joka ei johda tutkintoon eikä tutkinnon osaan. Ainoastaan opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama työvoimakoulutus voi johtaa tutkintoon tai tutkinnon osaan.

Ammattillinen työvoimakoulutus voi olla *valtionosuusrahoitettua työvoimakoulutusta*, *yhteishankintakoulutusta* tai *kehittämiskoulutusta*. Myös *kotoutumiskoulutusta* voidaan joissakin tapauksissa pitää ammatillisena työvoimakoulutuksena.

ammattillisesti suuntautunut työvoimakoulutus: Termiä ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus käytetään esimerkiksi tilanteissa, joissa ammatillisten sisältöjen ja yleissivistävien sisältöjen osuudet koulutuksessa ovat keskenään lähes yhtä suuret.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työvoimakoulutus](#)

19

ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisia valmiuksia lisäävä työvoimakoulutus

sv yrkesinriktad arbetskraftsutbildning som inte leder till examen; arbetskraftsutbildning som ökar yrkesfärdigheterna

määritelmä

ammattillinen työvoimakoulutus, joka ei johda tutkinnon eikä *tutkinnon osan* suorittamiseen

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työvoimakoulutus](#)

20

rekrytoiva työvoimakoulutus; rekrytoiva koulutus; rekrytointikoulutus

sv rekryteringsutbildning

määritelmä

ammattillinen työvoimakoulutus, jossa osallistujien osaamistavoitteet on määritelty yhden tai useamman koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation henkilöstörekrytointitarpeen perusteella

huomautus

Rekrytoivassa työvoimakoulutuksessa työnantajalla on tarve henkilöstölle ja työnantaja pyrkii rekrytoimaan koulutukseen osallistujien joukosta uutta, osaavaa työvoimaa.

Rekrytoiva työvoimakoulutus toteutetaan tyypillisesti *yhteishankintakoulutuksena*.

Yhteishankintakoulutuksena toteutettavaa rekrytoivaa työvoimakoulutusta on esimerkiksi koulutustuote RekryKoulutus.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työvoimakoulutus](#)

21

kehittämiskoulutus; KEKO-koulutus

hakusana: Further Educated with Companies -koulutus; F.E.C.-koulutus

sv fortbildning inom utvecklingsprojekt (termförslag)

määritelmä

rekrytoiva työvoimakoulutus, jossa työnantajaorganisaatiolla on liiketoimintansa osa-alueen kehittämistarve ja jossa osallistuja, jolla on kyseiseen kehittämistarpeeseen liittyvää asiantuntijuutta, saa työnantajaorganisaatiossa mahdollisuuden täydentää erityisosaamistaan pääosin *työssä oppimisen* kautta

huomautus

Kehittämiskoulutuksessa hankintasopimuksen osapuolina ovat koulutuspalvelun tuottaja ja valtio, eli työnantaja ei ole maksavana osapuolena koulutuksen hankintasopimuksessa. Kehittämiskoulutukseen osallistuminen on kuitenkin maksullista myös työnantajalle: koulutuksen toteuttajan ja työnantajan välisen sopimuksen mukaan työnantaja kustantaa kehittämiskoulutukseen sisältyvän opiskelijan ohjaamisen työpaikalla.

Esimerkki kehittämiskoulutuksena järjestettävästä työvoimakoulutustuotteesta on Further Educated with Companies -koulutus. Further Educated with Companies (lyhenne F.E.C) on Uudenmaan ELY-keskuksen rekisteröimä tuotemerkki.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työvoimakoulutus](#)

22

yhteishankintakoulutus

sv gemensamt anskaffad utbildning

määritelmä

[*ammattillinen työvoimakoulutus*](#), joka on valtion ja työnantajaorganisaation yhdessä rahoittama ja jossa osallistujien osaamistavoitteet on määritelty koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation tai koulutusta rahoittavien työnantajaorganisaatioiden henkilöstöön vaikuttavan erityistilanteen perusteella

huomautus

Erityistilanteita ovat esimerkiksi liiketoiminnan kehittäminen ja kasvattaminen ja niihin liittyvä henkilöstön rekrytointi, liiketoiminnan sopeuttaminen tuotannollisista tai taloudellisista syistä, henkilöstön [*osaamisen*](#) lisääminen työurien pidentämiseksi ja henkilöstökierron tukeminen.

[*Työvoimakoulutuksen*](#) yhteishankinnasta on säädetty laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012).

Yhteishankintakoulutuksina järjestettäviä työvoimakoulutustuotteita ovat esimerkiksi RekryKoulutus, MuutosKoulutus, TäsmäKoulutus ja Vaihtovalmennus.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työvoimakoulutus](#)

23

valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus; VOS-työvoimakoulutus

sv statsandelsfinansierad arbetskraftsutbildning

määritelmä

[*työvoimakoulutus*](#), joka rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestäjälle myöntämällä rahoituksella

huomautus

Opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestäjälle myöntämä rahoitus voi olla valtionosuutta, kuntien rahoitusosuutta taikka yksityiselle koulutuksen järjestäjälle tai kuntayhtymälle myönnettävää rahoitusta.

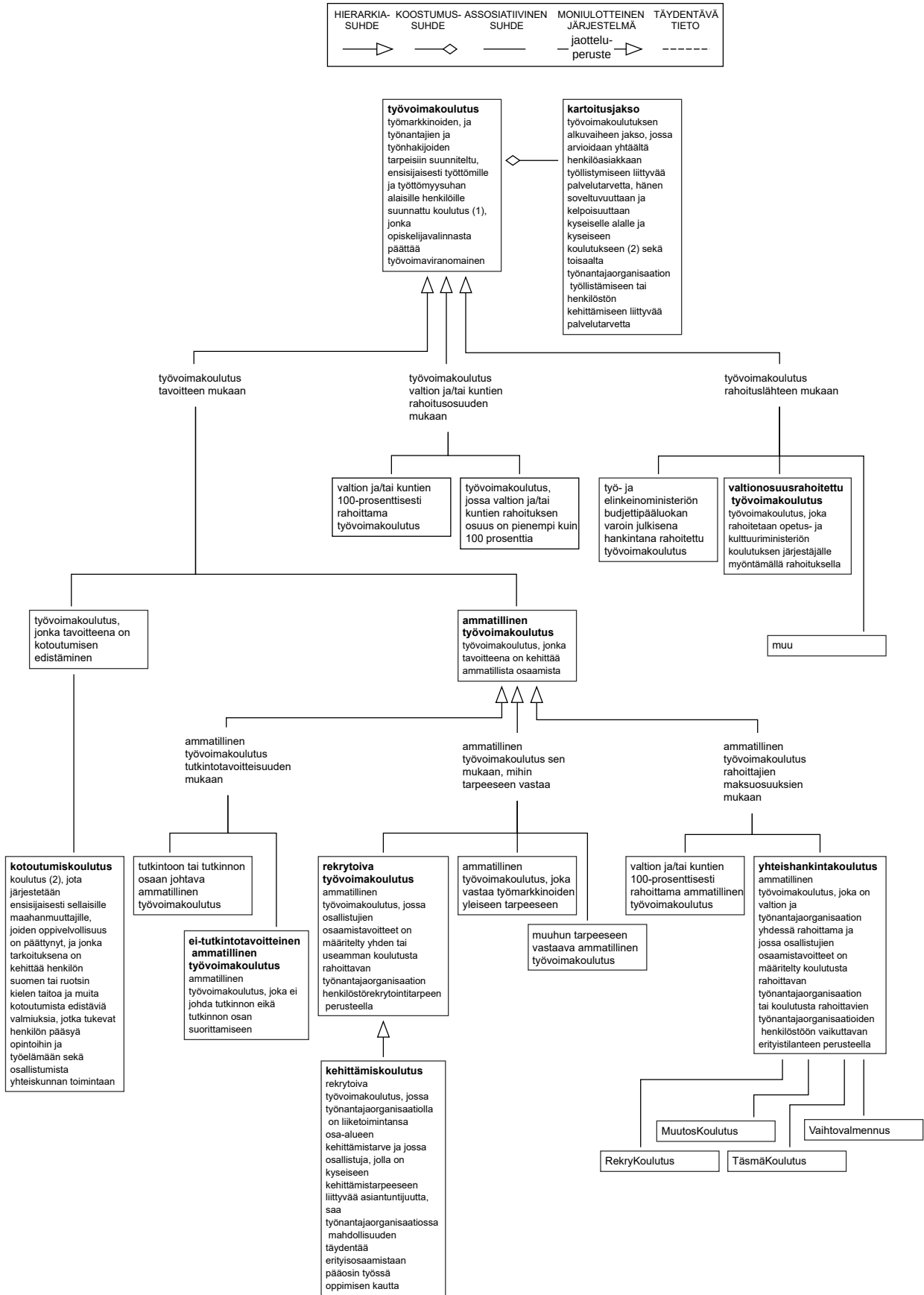
Valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus on aina [*ammattillista työvoimakoulutusta*](#).

Valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus voi olla tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavaa.

Valtionosuusrahoitettuna työvoimakoulutuksena ei järjestetä [*yhteishankintakoulutusta*](#), [*kehittämiskoulutusta*](#) (esimerkiksi F.E.C.-koulutusta) eikä [*oppisopimuskoulutusta*](#).

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 6. Työvoimakoulutus.

24

erikoistumiskoulutus; korkeakoulujen erikoistumiskoulutus (uudistermi)

ei: erikoistumisopinnot *pl* (vanhentunut)

sv specialiseringsutbildning; specialiseringsstudier *pl*

määritelmä

ammattillista kehittymistä ja erikoistumista edistävä *koulutus (2)*, jollaisia yliopistot ja ammattikorkeakoulut järjestävät korkeakoulututkinnon suorittaneille, työelämässä jo toimineille henkilöille ja niille, joilla korkeakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet

huomautus

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *erikoistumiskoulutus*-käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

1.6 Työelämässä oppiminen

25

työelämässä oppiminen; työssä oppiminen; > työpaikalla oppiminen

hakusana: työelämä

sv lärande *n* i arbetslivet; lärande *n* i arbetet; inläring i arbetslivet; inläring i arbetet;
> lärande *n* på arbetsplatsen; > inläring *n* på arbetsplatsen

määritelmä

oppiminen, jota tapahtuu, kun henkilö osallistuu työelämään

huomautus

Määritelmän sanalla työelämä viitataan erityisesti ansiotyöhön, mutta myös yleisemmin työntekoon yhteiskuntaelämän muotona. Työelämään osallistuminen kattaa siis myös esimerkiksi vapaaehtoistyöhön osallistumisen.

Työelämässä oppimista voi tapahtua muodollisen *koulutuksen (1)* yhteydessä tai muulla tavoin.

Formaalin koulutuksen (1) yhteydessä työelämässä oppimista tapahtuu esimerkiksi, kun henkilö osallistuu *oppisopimuskoulutukseen*, *koulutussopimukseen perustuvaan koulutukseen*, *korkeakouluharjoitteluun* tai *työvoimakoulutukseen liittyvään työssäoppimiseen*. Tällöin kyseessä on usein määrämuotoinen, sovittu, suunnitelmallinen, tavoitteellinen ja ohjattu *osaamisen* hankkiminen.

Työelämässä oppimista tapahtuu myös muodollisen koulutuksen (1) ulkopuolella, esimerkiksi työpaikan arjessa arkioppimisen muodossa.

Työelämässä oppimiseen kuuluvat myös esimerkiksi työpaikalla toteutettavat *koulutukset (2)*, jotka saattavat olla henkilöstölle pakollisia ja joiden avulla ylläpidetään tai päivitetään henkilöstön osaamista. Esimerkkejä tällaisista koulutuksista (2) ovat pelastustoimen henkilöstön ja ensihoitajien ylläpitokoulutukset. Myös henkilöstölle vapaaehtoiset koulutukset, kuten tietojenkäsittelykurssit, kuuluvat työelämässä oppimisen piiriin. Lisäksi esimerkiksi perehdytys, jollainen työnantajan tulee järjestää työntekijälle palvelussuhteen alkaessa, on osa työelämässä oppimista.

työpaikalla oppiminen: Termi työpaikalla oppiminen on suppeampi kuin työelämässä oppiminen tai työssä oppiminen. Termiä työpaikalla oppiminen käytetään yleensä nimenomaan ansiotyön suorittamispaikalla tapahtuvasta oppimisesta, ei esimerkiksi vapaaehtoistyössä tapahtuvasta oppimisesta.

Käsitejärjestelmäkaaviot: [Työelämässä oppiminen](#) ja [Oppiminen](#)

26

oppisopimuskoulutus

hakusana: sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä

sv läroavtalsutbildning

määritelmä

ammattillinen koulutus, jossa opiskelijan *osaamisen* hankkiminen järjestetään pääosin tai kokonaan työpaikalla käytännön *työtehtävien* yhteydessä ja jossa opiskelija on työnantajaan työsopimussuhteessa, virkasuhteessa tai virkasuhteeseen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa tai toimii yrittäjänä

huomautus

Määritelmän sana 'pääosin' viittaa siihen, että oppisopimuskoulutuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä tapahtuvaa oppimista täydennetään tarvittaessa muissa oppimisympäristöissä, kuten oppilaitoksessa, tapahtuvalla osaamisen hankkimisella. Tässä mielessä oppisopimuskoulutus poikkeaa *koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta*.

Yrittäjälle voidaan järjestää oppisopimuskoulutusta omassa yrityksessään, jos ammatillisen koulutuksen järjestäjä ja yrittäjä siitä kirjallisesti sopivat (eli tekevät sopimuksen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä).

Oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan viikoittaisen työajan tulee olla keskimäärin vähintään 25 tuntia.

Työpaikalla järjestettävää oppisopimuskoulutusta täydennetään muissa oppimisympäristöissä tapahtuvalla osaamisen hankkimisella.

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelijan tulee olla 15 vuotta täyttänyt. Oppisopimuskoulutus perustuu työnantajan ja opiskelijan väliseen oppisopimukseen sekä koulutuksen järjestäjän ja työnantajan väliseen sopimukseen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä.

Oppisopimuskoulutusta voivat toteuttaa vain opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan saaneet koulutuksen järjestäjät.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *oppisopimuskoulutus*-käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

27

koulutussopimukseen perustuva koulutus

hakusana: koulutussopimuskoulutus

sv utbildning som grundar sig på utbildningsavtal

määritelmä

koulutus (1), jossa opiskelijan *osaamisen* hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön *työtehtävien* yhteydessä ja jossa perustana on koulutustoimijan ja työpaikan välinen *koulutussopimus*

huomautus

Koulutussopimus on käytössä sekä toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa että yliopistoissa. Näin ollen koulutussopimukseen perustuva koulutus voi olla ammatillista koulutusta tai korkeakoulutusta.

Vrt. *korkeakouluharjoittelu*.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *koulutussopimukseen perustuva koulutus* -käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

28

koulutussopimus

sv utbildningsavtal *n*; UA *n*

määritelmä

koulutustoimijan ja työpaikan välinen kirjallinen määräaikainen sopimus opiskelijan *osaamisen* hankkimisesta työpaikalla käytännön *työtehtävien* yhteydessä

huomautus

Ammatillisessa koulutuksessa koulutussopimukseen kuuluu, että opiskelija hankkii osaamista työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ilman, että on työsuhteessa työpaikkaan. Yliopistoissa koulutussopimuksia tehdään esimerkiksi lääkäreiden *erikoistumiskoulutuksen* suorittamiseksi kliinisessä ympäristössä. Yliopistojen sopimuksiin kuuluu, että opiskelija solmii työnantajaansa normaalin työsuhteen.

Ammatillisessa *tutkintokoulutuksessa* ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa koulutussopimus sovitaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti *tutkinnonosa-* tai koulutuksenosakohtaisesti. Koulutussopimukseen liitetään opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma siltä osin kuin se koskee koulutussopimukseen perustuvaa *koulutusta (2)*. Henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta ilmenevät ne käytännön työtehtävät, joita tekemällä opiskelija voi saavuttaa tavoitteeksi asetetun osaamisen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *koulutussopimus-* käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

29

korkeakouluharjoittelu; < työharjoittelu; > ammattikorkeakouluharjoittelu

sv högskolepraktik; < praktik <korkeakoulut>

määritelmä

korkeakoulussa suoritettavaan, tutkintoon johtavaan *koulutukseen (2)* sisältyvä, kestoltaan määritelty jakso, jonka aikana opiskelijan *oppiminen* tapahtuu korkeakoulun hyväksymällä työpaikalla käytännön *työtehtävien* yhteydessä

huomautus

Korkeakouluharjoittelu on pääosin palkallista. Korkeakouluharjoittelusta tehdään sopimus korkeakoulun, työnantajaorganisaation ja opiskelijan välillä, ja harjoitteluun voi liittyä myös harjoittelijan ja työnantajaorganisaation välinen sopimus.

työharjoittelu: Sanaa työharjoittelu käytetään yleis- ja puhekielessä myös muiden koulutusasteiden kuin korkeakoulujen työelämässäoppimisjaksoista.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

30

työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen; työvoimakoulutukseen sisältyvä työssäoppiminen

sv lärande *n* i arbetet i anslutning till arbetskraftsutbildning;
inläring i arbetet i anslutning till arbetskraftsutbildning

määritelmä

työvoimakoulutukseen sisältyvä, sopimukseen perustuva jakso, jonka aikana opiskelijan *osaamisen* hankkiminen tapahtuu työpaikalla käytännön *työtehtävien* yhteydessä

huomautus

Työssäoppimisesta tehdään määräaikainen kirjallinen sopimus työvoimakoulutuksen tuottajan, työssäoppimisjakson toteuttajan ja opiskelijan välillä. Sopimuksessa tulee sopia muun muassa työssäoppimisen tavoitteista, suoritusajasta ja -paikasta sekä työssäoppimisen aikana suoritettavista tehtävistä. Sopimuksessa tulee sopia myös muun muassa henkilöstä, joka vastaa osallistujan ohjauksesta ja valvonnasta.

Samaan tapaan kuin ennen koulutussopimusjaksoa (ks. *koulutussopimukseen perustuva koulutus*), myös ennen työvoimakoulutukseen liittyvää työssäoppimisjaksoa sovitaan, mitä osaamista opiskelija jakson aikana hankkii.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

31

työpaikalla järjestettävä ohjaus; työpaikkaohjaus

sv arbetsplatshandledning; handledning på arbetsplatsen

määritelmä

muodolliseen *koulutukseen (1)* liittyvässä *työelämässä oppimisessa* annettava ohjaus, joka pyrkii edesauttamaan oppijan *osaamiseen* liittyvien tavoitteiden saavuttamista

huomautus

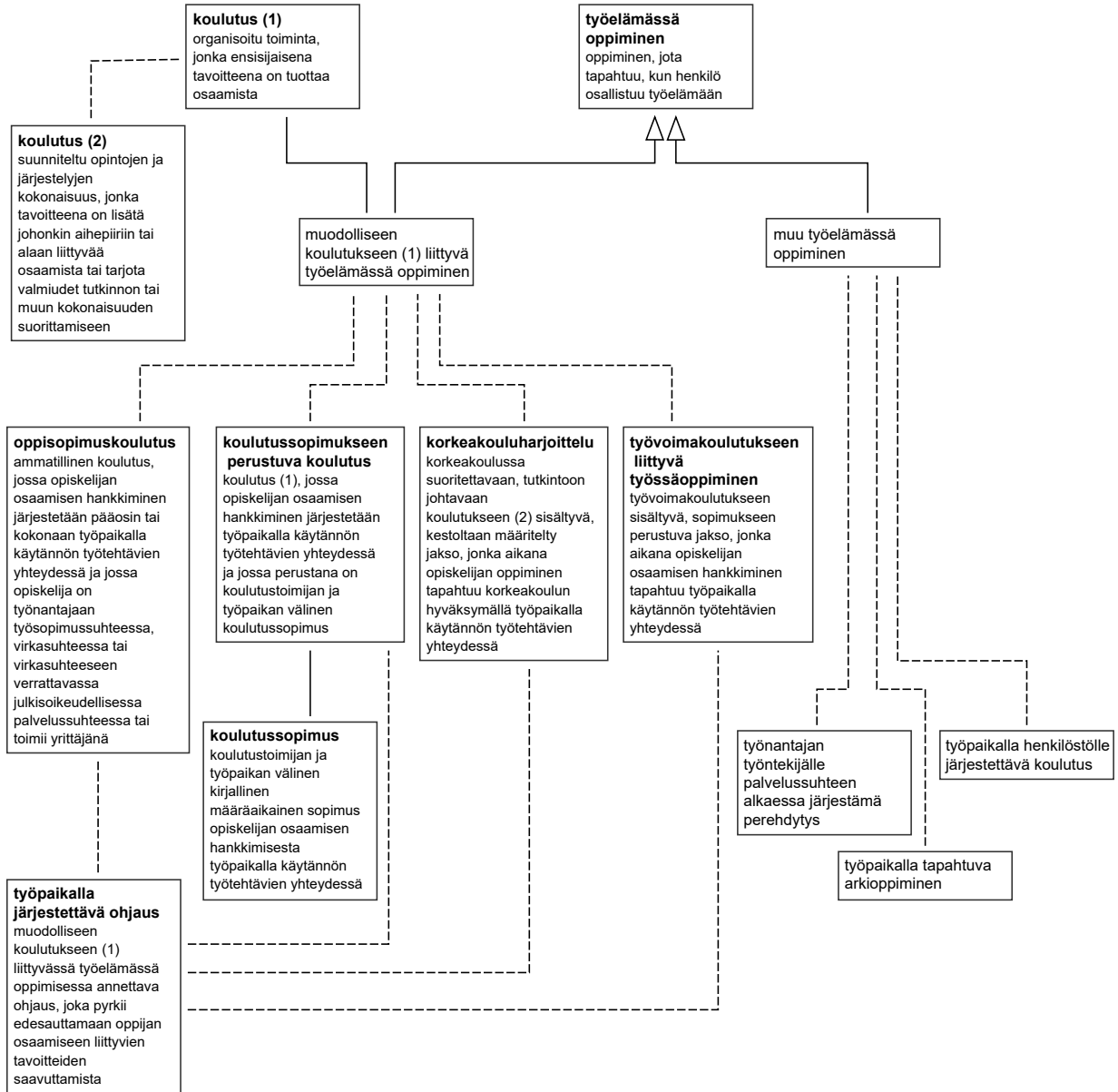
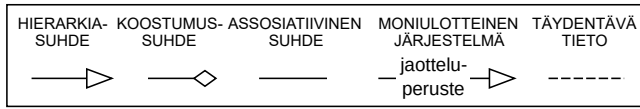
Määritelmässä mainittua muodolliseen koulutukseen (1) liittyvää työelämässä oppimista ovat muun muassa *oppisopimuskoulutus*, *koulutussopimukseen perustuva koulutus*, *korkeakouluharjoittelu* ja *työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen*.

Työpaikalla järjestettävän ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa osaamisen hankkimisessa ja valmistaa opiskelijaa mahdolliseen näyttöön.

Työpaikalla järjestettävää ohjausta voivat antaa työpaikan ja koulutusorganisaation nimetyt henkilöt sekä muut opiskelijan oppimista tukevat työpaikkaan tai koulutusorganisaatioon kuuluvat henkilöt.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *työpaikalla järjestettävä ohjaus* -käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 7. Työelämässä oppiminen.

2 Osaamiskokonaisuuksia

32

osaamiskokonaisuus (1)

sv samlade kompetenser *pl* (1)

määritelmä

opinnoista tai hankituista [osaamisista](#) muodostuva kokonaisuus

huomautus

Osaamiskokonaisuus (1) on sisällöltään geneerinen ja lähellä yleiskieltä. Käsitettä käytetään muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla sovelletaan sen sijaan useammin kansalliseen tutkintojen viitekehykseen liittyvää käsitettä [osaamiskokonaisuus \(2\)](#).

Käsite osaamiskokonaisuus (1) kattaa laajat, vakiintuneet opintojen kokonaisuudet, kuten osaamiskokonaisuus (2); suppeammat kokonaisuudet, kuten [tutkinnon osa](#), [opintokokonaisuus](#), opintojakso ja moduuli; ja esimerkiksi sellaiset kokonaisuudet, jotka on muodostettu johonkin osaamistarpeeseen vastaamiseksi vaikkapa usean eri korkeakoulun tarjoamien opintokokonaisuuksien osista.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

33

<tutkintojärjestelmä>

osaamiskokonaisuus (2)

sv samlade kompetenser *pl* (2)

määritelmä

tutkinto, [koulutuksen \(1\)](#) oppimäärä taikka tutkintoon rinnastettava tai muutoin laaja [osaamiskokonaisuus \(1\)](#), jonka osaamistavoitteista säädetään laissa tai säädetään tai määrätään lain nojalla ja joka on sijoitettu kansalliseen [osaamisen](#) tasoa kuvaavaan viitekehykseen

huomautus

Osaamiskokonaisuuksia (2) ovat ne tutkinnot, oppimäärät ja tutkintoon rinnastettavat tai muutoin laajat osaamiskokonaisuudet (1), joihin sovelletaan tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annettua lakia ([93/2017](#))

Lain (93/2017) mukaan osaamiskokonaisuudet (2) jaotellaan niiden edellyttämän osaamisen perusteella kahdeksaan vaativuustasoon Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

34

<ammattillinen koulutus>

tutkinnon osa

sv examensdel; del av examen

määritelmä

työelämän toimintakokonaisuuksien pohjalle rakentuva arvioitava [osaamisen](#) kokonaisuus, jollaisista ammatillinen tutkinto muodostuu

huomautus

Sanaliittoa ”tutkinnon osa” käytetään eri koulutussektoreilla, mutta ammatillisessa koulutuksessa termi esiintyy tutkinnon perusteissa ja kyseessä on yo. tavalla määriteltävissä oleva käsite.

Ammatillisessa koulutuksessa tutkinnon osia ovat ammatillinen tutkinnon osa ja yhteinen tutkinnon osa. Ammatilliset tutkinnon osat puolestaan jakautuvat pakollisiin tutkinnon osiin ja valinnaisiin tutkinnon osiin.

Korkeakouluissa ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa -käsitettä vastaa usein käsite [opintokokonaisuus](#). Tietojärjestelmissä sekä ammatillisen koulutuksen tutkinnon osia että korkeakoulujen opintokokonaisuuksia pidetään yhdyntyyppisinä [koulutuksina \(2\)](#). Ammatillisesta koulutuksesta poiketen korkeakouluja koskevat säännökset eivät kuitenkaan määrittele käsitettä tutkinnon osa. Korkeakouluissa tutkinnon osalla voidaan siis tarkoittaa periaatteessa mitä tahansa tutkintoa itseään pienempää osaa, eli käytännössä opintokokonaisuutta tai myös yksittäistä opintojaksoa.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [tutkinnon osa](#) -käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Osaamiskokonaisuuksia](#)

35

<korkeakoulut>

opintokokonaisuus

sv studiehelhet

määritelmä

korkeakoulututkintoon kuuluvien opintojen osa, joka muodostuu kahdesta tai useammasta yhtä tai useampaa aihepiiriä tai ongelma-aluetta käsittelevästä opintojaksosta

huomautus

Yliopistoissa opintokokonaisuuksia ovat esimerkiksi tietyn alan tai monitieteiset perusopinnot, aineopinnot ja syventävät opinnot.

Ammatillisessa koulutuksessa puhutaan opintokokonaisuuksien sijaan *tutkinnon osista*.

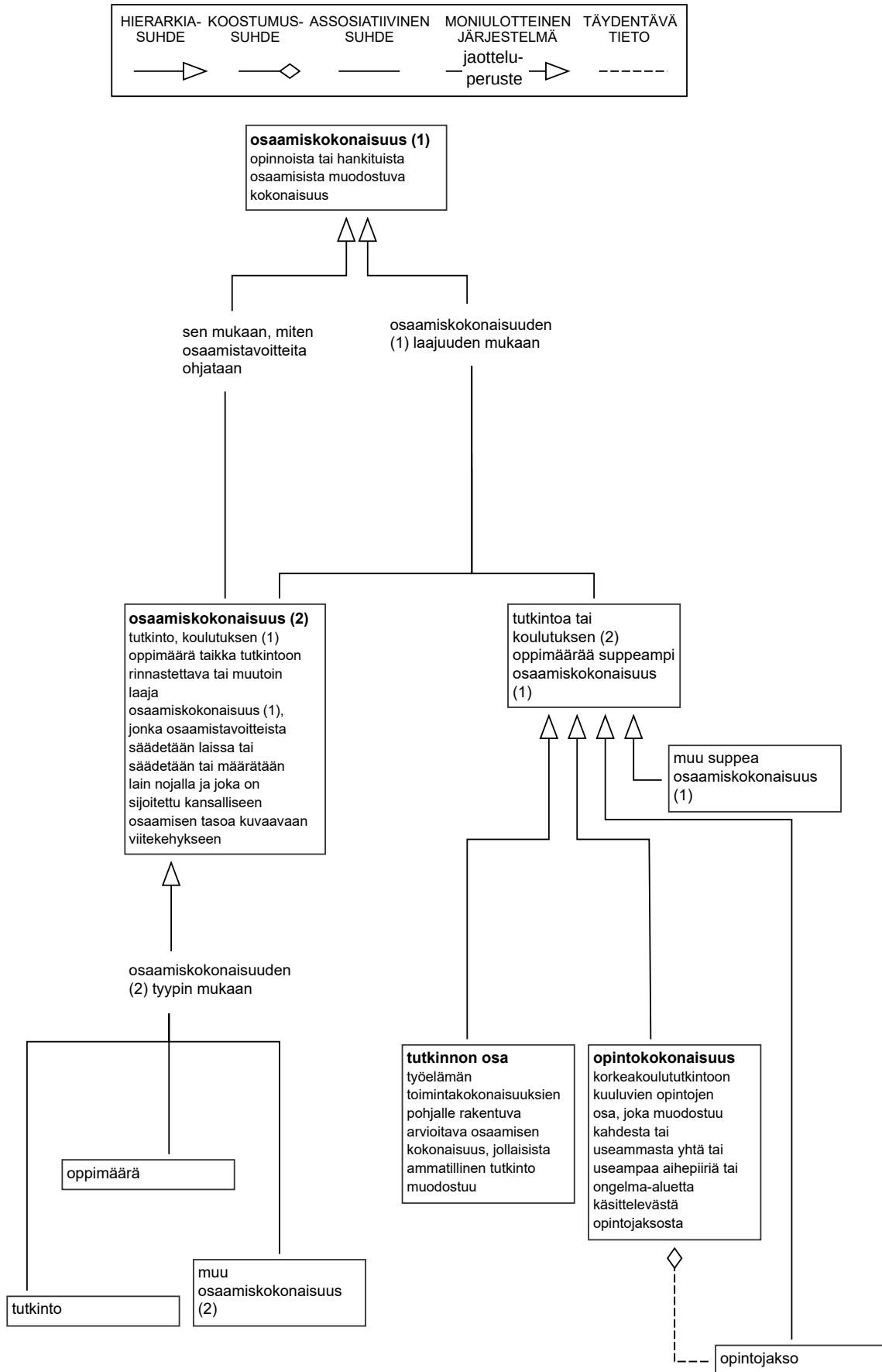
Tietojärjestelmissä sekä korkeakoulujen opintokokonaisuuksia että tutkinnon osia pidetään yhdentyypisinä *koulutuksina (2)*.

Laaja opintokokonaisuus voi sisältää osinaan myös toisia opintokokonaisuuksia.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *opintokokonaisuus*-käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 8. Osaamiskokonaisuuksia.

3 Oppiminen

36

oppiminen

hakusana: oppimaan oppiminen

sv lärande *n*; inläring; ~ lära sig *verb*

määritelmä

prosessi, jossa yksilö omaksuu tai hankkii uusia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä tai muuttaa olemassa olevia

huomautus

Määritelmässä käytetyllä ilmaisulla ”omaksuu tai hankkii” viitataan laajaan kirjoon toimintoja: esimerkiksi lapsi voi tiedostamattomasti sisäistää aikuisen käyttäytymistä tai sisäistää aikuisen arvoja; lapsi, nuori tai aikuinen voi tietoisesti harjoitella taitoja ja hankkia tietoja; yksilö voi pyrkiä pääsemään eroon haitalliseksi kokemastaan tavasta tai totutella hyödylliseen käyttäytymismalliin.

Vrt. käsite oppimaan oppiminen, joka voidaan määritellä prosessiksi, joka edistää yksilön kykyä omaksua uusia tai muuttaa olemassa olevia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [oppiminen](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Oppiminen](#)

37

jatkuva oppiminen; elinikäinen oppiminen; elämänlaajuinen oppiminen

mieluummin kuin: elämänlevyinen oppiminen

sv kontinuerligt lärande *n*; livslångt lärande *n* <kansainvälisissä yhteyksissä>

määritelmä

[oppiminen](#), joka jatkuu yksilön koko elämänkaaren ajan ja jota tapahtuu eri elämänalueilla

huomautus

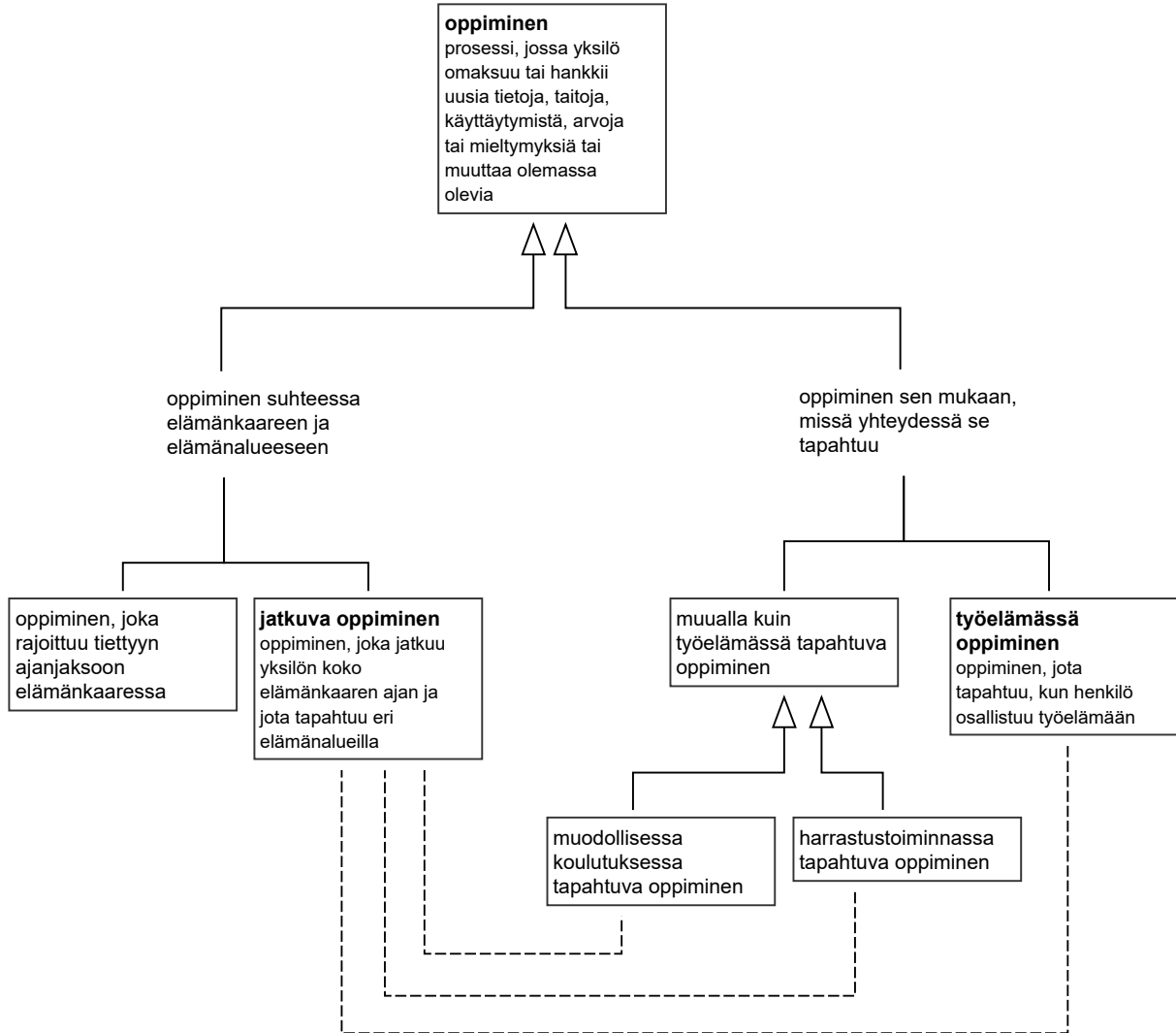
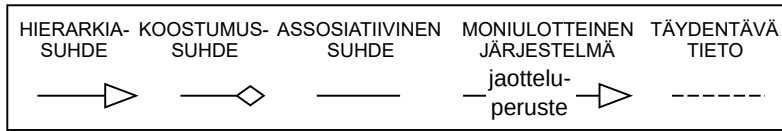
Jatkuva oppiminen alkaa jo ennen oppivelvollisuutta ja jatkuu esimerkiksi työelämästä eläkkeelle siirtymisen jälkeen elämänkaaren loppuun saakka. Määritelmässä käytetyllä ilmaisulla ”eri elämänalueilla” viitataan siihen, että jatkuvaa oppimista tapahtuu muodollisen koulutusjärjestelmän mukaisten [koulutusten \(2\)](#) ja [työelämässä oppimisen](#) lisäksi myös esimerkiksi epämuodollisissa koulutuksissa (2), harrastuksissa ja arjen toimissa.

jatkuva oppiminen ja elinikäinen oppiminen: Tässä määriteltyyn käsitteeseen tai sitä hyvin lähellä oleviin käsitteisiin viittaava kansainvälinen termistö oli erityisesti vielä 1960- ja -70-luvuilla vaihtelevaa (mm. continuing education, lifelong education, permanent education). 1990-luvulta alkaen on yhdenmukaisemmin ja laajemmin alettu käyttää termiä lifelong learning; suomeksi elinikäinen oppiminen. Suomessa 2010-luvulla tämän rinnalle ja yleisesti käyttöön otettiin termi jatkuva oppiminen.

Termiä jatkuva oppiminen käytetään joskus myös tarkoittamaan tässä määriteltyä rajatumpaa käsitettä, esimerkiksi vain aikuisväestön oppimista, tai oppimista, joka vastaa erityisesti [työmarkkinoiden](#) sekä yksilöiden työelämään pääsyn tai työelämässä menestymisen tarpeisiin.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [elinikäinen oppiminen](#) -käsitteen kanssa. Termit, määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 3.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Oppiminen](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 9. Oppiminen.

4 Pätevyys ja kelpoisuus

38

pätevyys; ammattipätevyys

sv kompetens (2); yrkeskompetens; yrkeskvalifikationer *pl*

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilöllä on riittävä *osaaminen*, jota edellytetään tietyssä *ammattissa* toimimiseksi, *työhön* tai *työtehtävään* valituksi tulemiseksi tai työn tai työtehtävän hoitamiseksi

huomautus

Pätevyyden saavuttaminen voi edellyttää esimerkiksi tietyn *koulutuksen (2)*, tutkinnon tai kokeen suorittamista tai tiettyä työkokemusta.

Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla säädösperusteisia. Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla myös työnantajan määräämiä. Joissakin tapauksissa pätevyys perusedellytyksistä säädetään laissa ja niiden lisäksi voi olla työnantajakohtaisia pätevyysvaatimuksia.

Esimerkki pätevydestä, jonka saavuttamisen edellytyksistä on säännökset lainsäädännössä, on kuorma-autonkuljettajan ammattipätevyys.

Pätevyyksistä ylläpidetään rekistereitä, esimerkiksi Valviran ylläpitämät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterit.

Käsitteet pätevyys ja *kelpoisuus* ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (pätevyys liittyy nimenomaan osaamiseen; kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia, kuten ikä tai kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä perinteisesti erityisesti virkoihin, virkasuhteisiin ja julkisen hallinnon työsuhteisiin tehtäviin.

Esimerkiksi henkilö voi olla luokanopettajaksi pätevä (hänellä on tehtävässä toimimiseen tarvittava osaaminen koulutuksen (2) ja työkokemuksen kautta) mutta ei kelpoinen (hänellä ei ole voimassaolevien kelpoisuusvaatimusten mukaista tutkintoa.)

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *pätevyys*-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaaviot: [Pätevyys ja kelpoisuus](#), [Todistuksia ja Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

39

<julkisen hallinnon palvelussuhteet>

kelpoisuus; > virkakelpoisuus

hakusana: kelpoisuusehdot

sv behörighet; > tjänstebehörighet

määritelmä

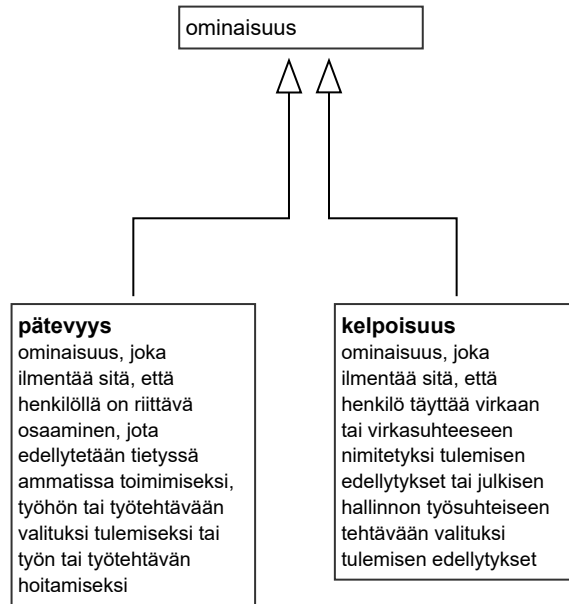
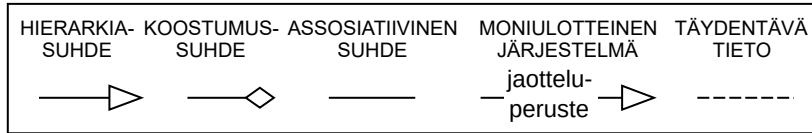
ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilö täyttää virkaan tai virkasuhteeseen nimitetyksi tulemisen edellytykset tai julkisen hallinnon työsuhteiseen tehtävään valituksi tulemisen edellytykset

huomautus

Esimerkiksi valtion tai kunnan virkaan nimitetyksi tulemisen edellytyksiä voidaan kuvata kelpoisuusehdoilla. Yleisiä, kaikkiin virkoihin liittyviä, kelpoisuusehtoja voivat olla esimerkiksi ikä, kielitaito ja kansalaisuus. Lisäksi voi olla erityisiä virkakohtaisia kelpoisuusehtoja, jotka voivat liittyä esimerkiksi suoritettuihin tutkintoihin tai tietynlaiseen kokemukseen tai perehtyneisyyteen.

Käsitteet kelpoisuus ja *pätevyys* ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (pätevyys liittyy nimenomaan *osaamiseen*; kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia, kuten ikä tai kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä erityisesti virkoihin, virkasuhteisiin ja julkisen hallinnon työsuhteisiin tehtäviin.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Pätevyys ja kelpoisuus](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 10. Pätevyys ja kelpoisuus.

5 Todistus

40

todistus (1)

sv intyg *n* (1); betyg *n* (1); certifikat *n* (1); diplom *n* (1); licens (1)

määritelmä

jonkin seikan todistava asiakirja

huomautus

Todistus (1) toimii tässä sanastossa yläkäsitteenä [koulutukseen \(1\)](#) liittyville todistuksille (1), [työtodistukselle](#), [pätevyystodistukselle](#) ja muun muassa osaamistodistukselle. Osaamistodistus-käsite on määritelty Opetus- ja koulutussanastossa (OKSA).

ruotsinkielisistä termeistä: Suomen todistukselle on monia ruotsinkielisiä vastineita, joista tässä on annettu yleisimpiä. Sopiva termi valitaan asiayhteyden mukaan. Ruotsin betyg-sana voi Ruotsissa tarkoittaa paitsi todistusta myös arvosanaa (Suomessa: vitsord).

Käsitejärjestelmäkaavio: [Todistuksia](#)

41

koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus; todistus (2)

hakusana: koulutusjärjestelmä

sv formellt värderande omdöme *n* över genomförd utbildning i utbildningssystemet;
betyg *n* (2) <arvioinnin sisältävä todistus>; intyg *n* (2) <todistus ilman arviointia>

määritelmä

[todistus \(1\)](#), joka annetaan koulutusjärjestelmän mukaiseen opetukseen tai [koulutukseen \(1\)](#) osallistumisesta, [koulutuksen \(2\)](#), tutkinnon, oppimäärän tai näytön suorittamisesta, [oppimisen](#) tai opintojen etenemisestä tai muusta oppijan koulutusprosessiin liittyvästä tapahtumasta tai seikasta

huomautus

Koulutusjärjestelmä on määritelty Opetus- ja koulutussanastossa (OKSA) seuraavasti: ”kokonaisuus, joka kattaa Suomessa lakisääteisesti tarjottavan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen (1) sekä tiedot koulutuksen (1) eri vaiheiden suorittamisjärjestyksestä ja mahdollisesta ikäsidonaisuudesta sekä koulutuksen (1) vaiheiden kestosta”.

Esiopetuksessa käytettävä todistustyyppi on lukuvuoden päätteeksi annettava esiopetuksen osallistumistodistus.

Perusopetuksessa käytettävät todistustyypit ovat lukuvuositodistus, välitodistus, päättötodistus ja erotodistus sekä erityiseen tutkintoon liittyvät todistukset (1) eli todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta, todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä ja todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Ammatillisessa koulutuksessa todistustyypit ovat tutkintotodistus, todistus suoritetuista tutkinnon osista, todistus opiskelijan osaamisesta, todistus suoritetusta valmentavasta koulutuksesta, todistus suoritetuista koulutuksen osista ja todistus koulutukseen osallistumisesta (yhtäältä [tutkintokoulutukseen](#) ja toisaalta valmentavaan koulutukseen osallistumisesta). Lisäksi ammatillisessa koulutuksessa voidaan antaa todistus osaamisesta.

Lukiokoulutuksessa käytettävät todistustyypit ovat päättötodistus, todistus lukion oppiaineen oppimäärän suorittamisesta ja erotodistus. Päättötodistukseen voi sisältyä liitteinä muita todistuksia (1).

Korkeakouluissa käytettäviin todistustyypeihin kuuluu muiden muassa tutkintotodistus. Lisäksi korkeakouluissa annetaan todistuksia (1) esimerkiksi [erikoistumiskoulutuksen](#) suorittamisesta. Korkeakoulun (1) opiskelijalle voidaan antaa todistus suoritetuista opinnoista myös opiskelun kestäessä. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen todistuksista (1) säädetään asetuksissa [794/2004](#) ja [1129/2014](#).

Vapaassa sivistystyössä yleisimmin käytettäviä todistustyypejä ovat osallistumistodistus ja todistus opiskelijan osaamisesta.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [todistus](#)-käsitteen kanssa. Termisuositukset, määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Todistuksia](#)

42

muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus

sv formellt omdöme *n* över genomförd utbildning som inte ingår i utbildningssystemet; formellt bevis *n* över erhållen kompetens i utbildning; intyg *n* (3); betyg *n* (3); certifikat *n* (2); diplom *n* (2); licens (2)

määritelmä

todistus (1), joka annetaan muuhun kuin koulutusjärjestelmän mukaiseen **koulutukseen (2)** osallistumisesta tai sen suorittamisesta

huomautus

Muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyviä todistuksia ovat esimerkiksi eri **ammatteihin** liittyvät sertifikaatit.

Vrt. **koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus**.

ruotsinkielisistä termeistä: Suomen todistukselle on monia ruotsinkielisiä vastineita, joista tässä on annettu yleisimpiä. Sopiva termi valitaan asiayhteyden mukaan.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Todistuksia](#)

43

työtodistus

sv arbetsintyg *n*

määritelmä

työnantajan työntekijälle työsuhteen päätyttyä antama **todistus (1)** työsuhteesta

huomautus

Työsopimuslain (55/2001) mukaan työntekijällä on oikeus työsuhteen päättyessä saada pyynnöstään työnantajalta kirjallinen todistus (1) työsuhteen kestosta ja **työtehtävien** laadusta. Työntekijän nimenomaisesta pyynnöstä todistuksessa (1) on lisäksi mainittava työsuhteen päättymisen syy sekä arvio työntekijän työtaidosta ja käytöksestä. Työtodistuksesta ei saa ilmetä muuta kuin mitä sen sanamuodosta käy ilmi.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Todistuksia](#)

44

pätevyystodistus

sv kompetensintyg *n*; kompetensbevis *n*; behörighetsintyg *n*; behörighetsbevis *n*

määritelmä

todistus (1) henkilön saavuttamasta **pätevyydestä**

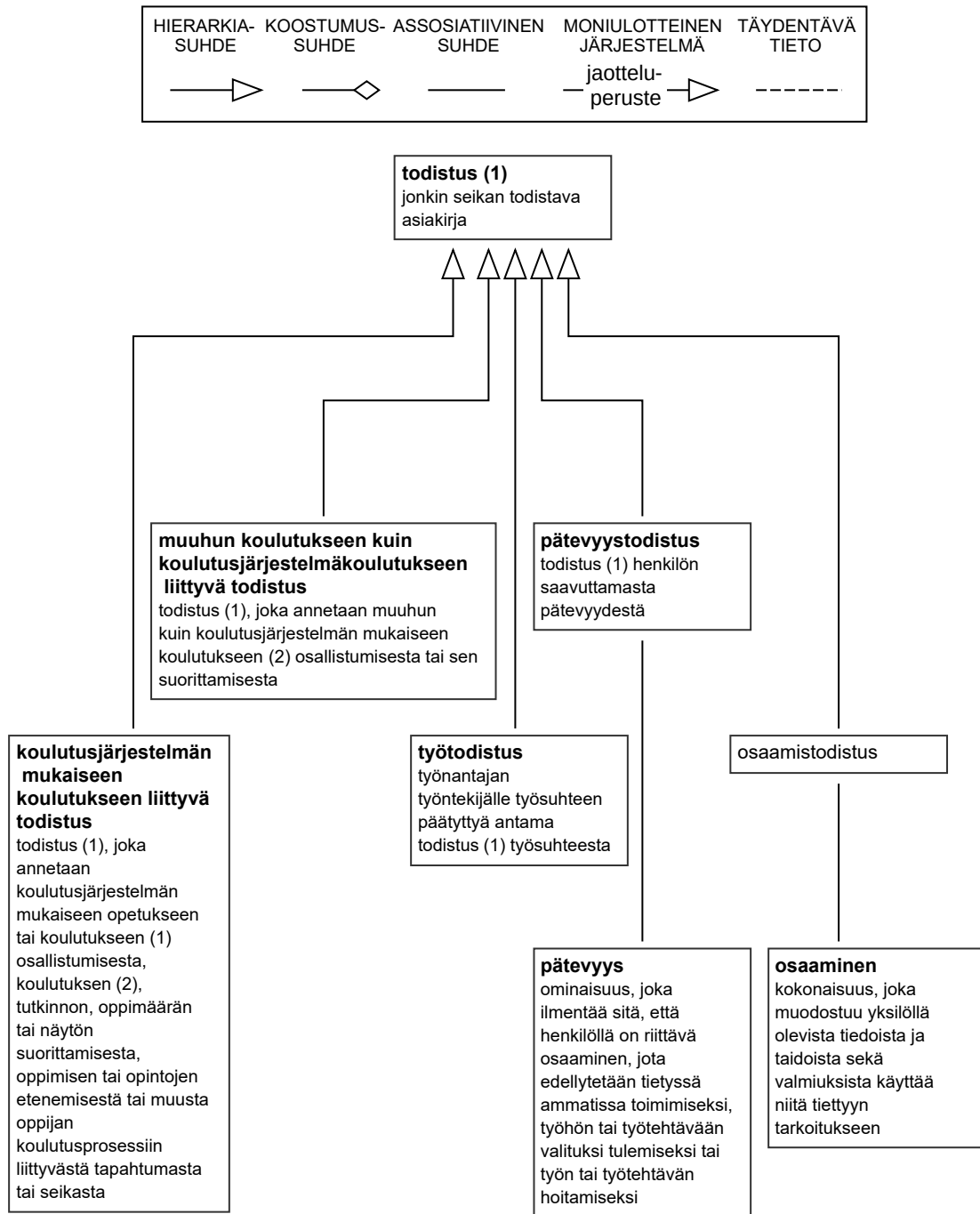
huomautus

Esimerkiksi sähkötöiden johtajalla on oltava kyseisiin **töihin** oikeuttava pätevyystodistus. Sähkötöiden johtajaksi tähtäävän henkilön pätevyden arvioi ja hänelle pätevyystodistuksen antaa pätevyden arviointilaitos (tässä tapauksessa Henkilö- ja yritysarviointi SETI Oy).

Muita pätevyystodistuksia ovat esimerkiksi lääkelupa (todistus siitä, että henkilö on pätevä antamaan lääkkeitä potilaille) ja sisäilmatarkastajan pätevyystodistus.

Tiedot henkilöiden saavuttamista pätevyyksistä voidaan tallentaa toimialakohtaisiin rekistereihin. Rekistereitä ylläpitävät muun muassa opetushallitus ja Valvira. Ote rekisteristä voi toimia pätevyystodistuksena.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Todistuksia](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 11. Todistuksia.

6 Osaaminen ja työmarkkinat

45

<organisaatioiden kehittäminen>

kyvykkyys

hakusana: organisaation osaaminen

sv kapacitet; potential

määritelmä

organisaation kyky toimia tarkoituksenmukaisella tavalla tietyllä osa-alueella sekä hyödyntää henkilöstönsä [osaamista](#) ja muita resurssejaan, jotta tavoitteet saavutetaan

huomautus

Organisaatiolla voi olla esimerkiksi kyvykkyys tuottaa jonkin tietyn rekisterin ylläpito.

Organisaatioiden kyvykkyys voidaan ajatella muodostuvan kolmesta osakokonaisuudesta, joita ovat toimintamallit ja prosessit, henkilöstö ja osaaminen sekä tiedot ja järjestelmät.

Tässä sanastossa on omaksuttu näkökulma, jonka mukaan organisaatioilla ajatellaan olevan kyvykkyksiä ja että käsite osaaminen puolestaan liittyy nimenomaan yksilöihin, ei organisaatioihin. Organisaation kyvykkyysiin vaikuttaa siis kuitenkin osaltaan myös sille työskentelevien henkilöiden osaaminen.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

46

osaaminen; ~ kompetenssi <erityisesti kansainvälisissä yhteyksissä>

sv kunnande *n*; kompetens (1)

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu yksilöllä olevista tiedoista ja taidoista sekä valmiuksista käyttää niitä tiettyyn tarkoitukseen

huomautus

Yksilön valmiudet tietojen ja taitojen käyttämiseen muodostuvat muun muassa hänen asenteidensa, arvojensa ja käyttäytymisensä pohjalta.

Määritelmässä mainittu "tietty tarkoitus" voi olla esimerkiksi [työtehtävä](#) tai ammatillinen tai henkilökohtainen kehittyminen.

Osaaminen karttuu muun muassa [koulutuksen \(1\)](#), työkokemuksen, vapaaehtois- ja harrastustoiminnan ja arkioppimisen kautta.

Osaamista voidaan tarkastella joko yhden yksilön näkökulmasta (esim. [osaamisprofiilissa](#)) tai hallinnollisesta tai tilastollisesta näkökulmasta laajempina kokonaisuutena (esim. [osaamisen tarjonnassa](#)).

Osaamista voidaan tarkastella myös osaamisen lajina, jolloin voidaan puhua tilanteen mukaan eri tavoin ja eri tarkkuuksilla rajautuvista osaamisista (kuten [työmarkkinoilla](#) tarvittavasta käytännön osaamisesta (esim. vuorovaikutustaidot) tai yleisesti musiikkiosaamisesta tai terveydenhuollon osaamisesta). Vrt. [osaamiskokonaisuus \(1\)](#) -käsitteeseen.

Organisaation osaamisella tarkoitetaan eri asiaa kuin tässä määritellyllä osaamisella, vrt. [kyvykkyys](#).

ruotsinkielisistä termeistä: Suomen osaaminen on laaja käsite, jonka vastineeksi valitaan ruotsiksi joko termi kunnande tai kompetens asiayhteyden mukaan. Kun käytetään termiä kunnande, puhutaan aina yksilöiden osaamisesta konkreettisissa tilanteissa (kuten [oman osaamisen tunnistamiseen](#) viitattaessa). Termiä kompetens puolestaan käytetään yleisemmällä tasolla ja usein abstrakteissa yhteyksissä (kuten [työmarkkinoiden osaamisvajeeseen](#) viitattaessa).

Käsitejärjestelmäkaaviot: [Todistuksia](#) ja [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

47

työmarkkinat *pl*

sv arbetsmarknad

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu *työstä* vaihdannan kohteena sekä työvoimaresurssien käytöstä, kohdentamisesta ja hallinnasta

huomautus

Työmarkkinoita voidaan tarkastella esimerkiksi yksilön, yhteiskunnan, toimialan tai organisaation näkökulmasta. Toisinaan puhutaan sisäisistä ja ulkoisista työmarkkinoista. Sisäisillä työmarkkinoilla työntekijä siirtyy uusiin tehtäviin organisaation sisällä, kun taas ulkoisilla työmarkkinoilla työntekijä rekrytoidaan organisaation ulkopuolelta. Lisäksi työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta voidaan erotella kansainväliset ja kotimaiset työmarkkinat.

arbetsmarknad: Ruotsiksi käytetään yleensä määräistä muotoa arbetsmarknaden.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

48

työmarkkinatieto

sv arbetsmarknadsinformation; arbetsmarknadsdata

määritelmä

työmarkkinoiden rakennetta, toimintaa tai muutosta kuvaava määrällinen tai laadullinen tieto

huomautus

Työmarkkinatietoa on esimerkiksi *osaamiseen*, avoimiin työpaikkoihin, *ammatteihin*, toimialoihin tai palkkoihin liittyvä tieto.

Työmarkkinatieto voi koskea työmarkkinoiden aiempaa tilaa tai nykytilaa tai se voi olla tulevaisuuden ennakointia.

Muun muassa työnantajat, viranomaiset, koulutusorganisaatiot sekä yhteiskunnalliset päätöksentekijät ja muut yhteiskunnalliset toimijat käyttävät työmarkkinatietoa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Yksilöt hyödyntävät työmarkkinatietoa tehdessään uraan ja *koulutukseen (1)* liittyviä valintoja.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

49

yksilön osaamisen puute; osaamisen puute

sv kompetensbrist; individuell kompetensbrist; bristande kompetens; bristande kompetens hos den enskilda individen; kompetenslucka

määritelmä

tila, jossa yksilöltä puuttuu hänen tarvitsemaansa *osaamista*

huomautus

Yksilön osaamisen puutteen voi tunnistaa joko yksilö itse tai joku muu.

Yksilön osaamisen puute voi johtaa *yksilön osaamistarpeeseen*.

Esimerkiksi luku- ja kirjoitustaidon puute on eräänlainen yksilön osaamisen puute.

ruotsinkielisistä termeistä: Ruotsiksi ei yleensä tarvita termissä tarkennetta individuell tai hos den enskilda individen, koska termien ymmärretään koskevan yksilöä.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

50

työmarkkinoiden osaamisvaje

ei: osaajapula

sv kompetensbrist på arbetsmarknaden; kompetensunderskott *n* på arbetsmarknaden;
~ brist på kompetent arbetskraft på arbetsmarknaden;
~ brist på kvalificerad arbetskraft på arbetsmarknaden

määritelmä

työmarkkinoilla ilmenevä tila, jossa tietynlaisen **osaamisen tarjonta** on pienempää kuin tällaisen **osaamisen kysyntä** tai jossa oletettu tulevaisuuden osaamisen tarjonta on epävarmaa tai epätodennäköistä

huomautus

Työmarkkinoiden osaamisvaje ilmenee esimerkiksi vihreän siirtymän toteuttamisen yhteydessä, kun yritysten henkilöstöllä ei ole riittävä osaamista kestävän kehityksen periaatteista ja energiatehokkuudesta tai digitaalisten toimintojen ja prosessien edellyttämää osaamista.

Osaajapula-termiä ei pidä käyttää tässä merkityksessä. Osaajapula tarkoittaa pulaa osaavasta työvoimasta, ja sitä käytetään esimerkiksi viitattaessa osaavien työntekijöiden puutteeseen tietyn työnantajan tai tietyn maantieteellisen alueen näkökulmasta ilman että rajataan osaamisaluetta tarkemmin. Työmarkkinoiden osaamisvaje taas rajautuu nimenomaan tietyn aihealueen **osaamiseen** (kuten tekoälyosaamiseen).

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

51

yksilön osaamistarve; yksilön osaamisen tarve

sv kompetensbehov *n*; individuellt kompetensbehov *n*; behov *n pl* av kunnande;
individuella behov *n pl* av kunnande

määritelmä

tila, jossa yksilö kokee tarvitsevänsä tai hän haluaa joko hankkia uutta **osaamista** tai kehittää olemassa olevaa osaamistaan

huomautus

Yksilön osaamistarve voi liittyä monenlaisiin tilanteisiin. Yksilö saattaa esimerkiksi haluta **työn** tai **työtehtävän**, jossa edellytetään häneltä puuttuvaa osaamista, ja siksi hän haluaa hankkia sellaista. Työvoimaviranomainen voi arvioida henkilöasiakkaan osaamistarvetta ja sitä, täytyykö hänen sen perusteella koulututtua, jotta hän työllistyisi. Lisäksi yksilö voi kaivata uutta osaamista esimerkiksi harrastus- tai vapaaehtoistoiminnassa, osallistuakseen yhteiskunnan toimintaan tai pärjätäkseen arjessa.

ruotsinkielisistä termeistä: Ruotsiksi ei yleensä tarvita termissä tarkennetta individuell, koska termien ymmärretään koskevan yksilöä.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

52

työmarkkinoiden osaamistarve

sv behov *n* av kompetens på arbetsmarknaden; kompetensbehov *n* på arbetsmarknaden;
arbetsmarknadens behov *n* av kompetens;
~ behov *n* av kompetent arbetskraft på arbetsmarknaden;
~ behov *n* av kvalificerad arbetskraft på arbetsmarknaden

määritelmä

työmarkkinoilla ilmenevä tila, jossa tarvitaan tai halutaan saada käyttöön tietynlaista **osaamista**

huomautus

Työmarkkinoiden osaamistarve voi johtaa **osaamisen kysyntään**.

Työmarkkinoiden osaamistarve voi syntyä esimerkiksi organisaatiossa, joka haluaa kehittää **kyvykkyytään**.

Työmarkkinoiden osaamistarve kohdistuu aina tietyn aihealueen osaamiseen. Esimerkiksi työmarkkinoilla voidaan tietyinä ajankohtana tarvita tai haluta saada käyttöön tekoälyosaamista tai vihreässä siirtymässä tarpeelliseksi tunnistettua osaamista.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

53

osaamisen kysyntä

sv efterfrågan på kompetens; kompetensefterfrågan

määritelmä

työmarkkinoilla ilmenevä pyrkimys saada käyttöön tietynlaista *osaamista*

huomautus

Osaamisen kysyntä tuodaan aina julki (esimerkiksi avoimina työpaikkoina), kun taas *työmarkkinoiden osaamistarve* voi olla esimerkiksi yrityksessä toistaiseksi julkisesti ilmaisematon halu tai tarve saada käyttöön tietynlaista osaamista.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

54

osaamisen tarjonta; osaamistarjonta

sv utbud *n* av kompetens; utbud *n* av kompetenser; kompetensutbud *n*

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu siitä *osaamisesta*, joka on mahdollista saada käyttöön

huomautus

Osaamisen tarjontaa voidaan ennakoida.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

55

osaamisen kohtaanto

sv kompetensmatchning; matchning av kompetens

määritelmä

osaamisen kysynnän ja *tarjonnan* välinen suhde

huomautus

Osaamisen kohtaantoa voidaan tarkastella määrällisesti tai laadullisesti.

Jos osaamisen kysyntä ja tarjonta ovat epätasapainossa, puhutaan kohtaanto-ongelmasta.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

56

koulutuskysyntä; koulutuksen kysyntä

sv efterfrågan på utbildning

määritelmä

kysyntä, joka kohdistuu joko yleisesti tietyn tyyppiseen *koulutukseen (1)* tai täsmällisemmin tiettyyn suunniteltuun *koulutukseen (2)*

huomautus

Kun koulutuskysyntää vastaavaa *koulutustarjontaa* on olemassa, voi tarjolla olevien koulutusten (2) tai aloituspaikkojen määrä joko ylittää tai alittaa kysynnän tai vastata kysyntää. Lisäksi koulutuskysyntää ovat sellaiset yksilöiden, työnantajien tai yhteiskunnan uudet koulutustoiveet, joita vastaavaa koulutusta (1) ei toistaiseksi ole edes olemassa.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

57

koulutustarjonta; koulutuksen tarjonta

sv utbildningsutbud *n*; utbud *n* av utbildning

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu tietynä aikana tarjottavista *koulutuksista (2)*

huomautus

Koulutustarjontana voidaan tarkastella joko eri koulutustoimijoiden tarjoamien koulutusten (2) kokonaisuutta tai vain yhden tietyn koulutustoimijan tarjoamien koulutusten (2) kokonaisuutta.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

58

osaamisprofiili

sv kompetensprofil

määritelmä

tietojen kokonaisuus, jonka yksilö koostaa *oman osaamisensa tunnistamisen* perusteella ja joka liittyy hänellä jo olevaan *osaamiseen* sekä sen hyödyntämiseen tai kehittämiseen

huomautus

Osaamisprofiili voi sisältää tietoa esimerkiksi yksilön eri tavoilla kertyneestä osaamisesta, kiinnostuksen kohteista ja mahdollisista osaamisen hyödyntämiseen liittyvistä ehdoista ja rajoitteista.

Yksilö voi hyödyntää osaamisprofiilia esimerkiksi *urasuunnittelun* yhteydessä pohtiessaan *osaamistarvettaan*, hakeutuessaan *koulutukseen (1)* tai hakiessaan *töitä*.

Yksilö voi tehdä osaamisprofiilin itsenäisesti tai ohjatusti esimerkiksi ryhmässä.

Osaamisprofiili voidaan tallentaa digitaaliseen palveluun, jossa sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi yksilöiden ja *koulutusten (2)* tai työpaikkojen kohtauttamiseen.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

59

oman osaamisen tunnistaminen

sv identifiering av det egna kunnandet; identifiering av den egna kompetensen

määritelmä

yksilön toiminta, jossa hän havaitsee, arvioi, sanoittaa ja tekee näkyväksi olemassa olevaa *osaamistaan*

huomautus

Yksilö voi koota itsenäisesti tai ohjatusti oman osaamisensa tunnistamisen pohjalta tietoja esimerkiksi *osaamisprofiiliin*.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

60

urasuunnittelu

sv karriärplanering

määritelmä

henkilökohtainen prosessi, jossa yksilö tekee tavoitteellisesti tulevaisuuteen suuntautuvia suunnitelmia, valintoja ja päätöksiä, jotka tähtäävät *osaamisen* hankkimiseen, *työhön* tai uran muutoksiin

huomautus

Yksilö voi tehdä urasuunnittelua itsenäisesti tai saada siihen tukea ja ohjausta.

Urasuunnittelussa voidaan hyödyntää erilaisia työkaluja, kuten testejä tai digitaalisia välineitä.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

61

vanhentunut osaaminen

sv föråldrad kompetens

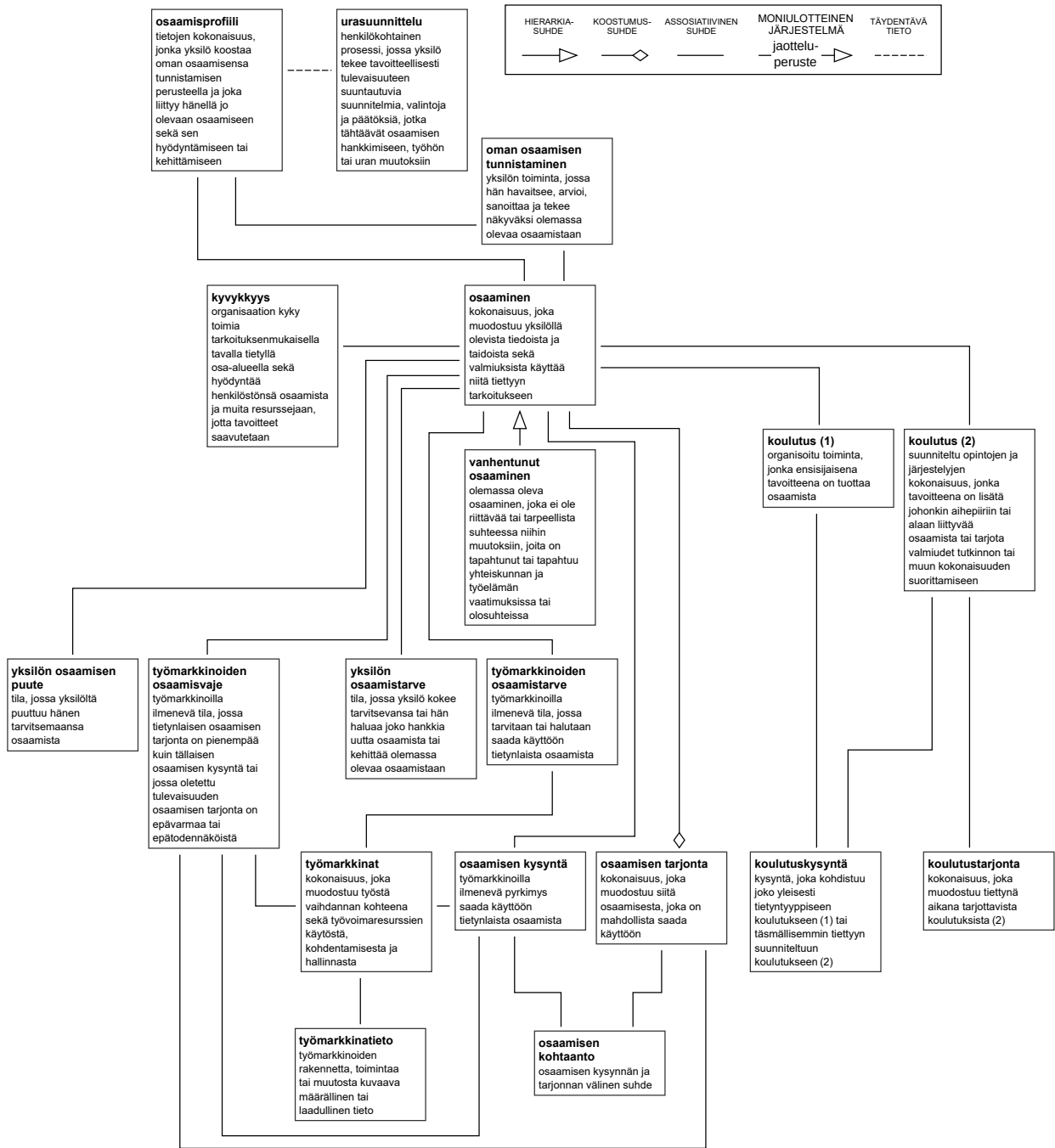
määritelmä

olemassa oleva *osaaminen*, joka ei ole riittävää tai tarpeellista suhteessa niihin muutoksiin, joita on tapahtunut tai tapahtuu yhteiskunnan ja työelämän vaatimuksissa tai olosuhteissa

huomautus

Yksilöiden täytyy ajoittain tarkastella osaamistaan ja tarvittaessa päivittää vanhentunutta osaamistaan.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Osaaminen ja työmarkkinat](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 12. Osaaminen ja työmarkkinat.

7 Työ ja ammatti

62

työ; työpaikka

sv arbete *n*; jobb *n*; arbetsplats

määritelmä

yhden henkilön hoidettavana olevien tai hoidettavaksi tarkoitettujen [työtehtävien](#), vastuiden ja velvollisuuksien muodostama kokonaisuus

huomautus

Työ- ja työpaikka-termejä on perinteisesti käytetty osittain eri yhteyksissä vaikkakin tässä määritelyssä merkityksessä. Esimerkiksi avoimesta tai uudesta työpaikasta puhutaan silloin, kun tarkoitetaan työtä, johon haetaan tekijää.

Sekä työ- että työpaikka-sanalla on tässä määritellyn lisäksi muitakin merkityksiä suomen kielessä.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

63

työtehtävä

sv arbetsuppgift; uppdrag *n*

määritelmä

määrällisesti, ajallisesti tai sisällöllisesti rajattu tehtävä, joka on yhden tai useamman henkilön hoidettavana

huomautus

Yksilöt voivat joskus etsiä tai heille voidaan tarjota [työn](#) sijaan yksittäisiä työtehtäviä tai tiettyjen työtehtävien yhdistelmiä. Yksilö voi hakeutua tietynlaisiin työtehtäviin esimerkiksi kehittääkseen omaa [osaamistaan](#) tai edetäkseen uralla. Toisaalta erityisesti yrittäjät tai freelancerit voivat etsiä tai heille voidaan tarjota yksittäisiä työtehtäviä.

Työtehtäviä sisältyy esimerkiksi palvelussuhteessa, elinkeinotoiminnassa tai luottamustoimessa tehtävään työhön tai vapaaehtoistyöhön.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

64

ammatti

sv yrke *n*

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu keskenään hyvin samankaltaisista [töistä](#)

huomautus

Ammatissa toimivalla henkilöllä täytyy olla riittävä [osaaminen](#), jonka voi hankkia esimerkiksi [koulutuksen \(2\)](#), työkokemuksen tai yrittäjyyden kautta.

Henkilön suhdetta ammattiin voidaan tarkastella sekä hänen nykyisen päätyönsä tai sivutyönsä että hänen tulevan tai aikaisemman työnsä perusteella.

Ammattien sisällöt voivat perustua esimerkiksi tilastoinnissa käytetyn ammattiluokituksen rajauksiin.

Suomen kielessä ammatti-sanalla on myös muita merkityksiä kuin tässä määritelty.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

65

säännelty ammatti

sv reglerat yrke *n*

määritelmä

ammatti, jossa aloittamisen tai jonka harjoittamisen edellytyksenä on, että **työtä** tekevä henkilö täyttää tietyt lainsäädännön nojalla asetetut kelpoisuusvaatimukset tai ammatinharjoittamisoikeuden saavuttamiseen liittyvät vaatimukset

huomautus

Jos henkilö on hankkinut **pätevyyden** toisessa maassa, se pitää tietyissä tilanteissa tunnustaa Suomessa eli tehdä päätös siitä, täyttääkö hän kyseisen säännellyn ammatin kelpoisuusvaatimukset.

Ammatti on yleensä säännelty, jos sen harjoittaminen edellyttää tietyn tutkinnon suorittamista, tiettyjen kokeiden läpäisemistä tai ammatinharjoittajien merkitsemistä viranomaisen tai ammatillisen elimen rekisteriin.

Suomessa säänneltyjä ammatteja ovat esimerkiksi aineenopettaja, ravitsemusterapeutti, sosionomi, eläinlääkäri, kuorma-autonkuljettaja ja nuohooja.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

66

työllistyvyys

sv anställningsbarhet; anställbarhet

määritelmä

yksilön ominaisuuksien kokonaisuus, joka vaikuttaa hänen edellytyksiinsä saada **työtä**, pysyä työssä tai edetä työurallaan tietynä ajankohtana

huomautus

Yhteiskunta ja **työmarkkinoiden** tilanne vaikuttavat siihen, mitkä ominaisuudet voivat vaikuttaa yksilön työllistyyteen myönteisesti tai kielteisesti.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

67

työmahdollisuus

sv arbetstillfälle *n*; arbetsmöjlighet; arbetsprospekt; utsikt att få arbete; ~ möjligt jobb *n*;
~ möjligt arbete *n*

määritelmä

yksilön tilaisuus työllistymiseen

huomautus

Jatkuvan oppimisen näkökulmasta esimerkiksi **oman osaamisen tunnistaminen** ja **osaamisen** kehittäminen voivat auttaa yksilöä tunnistamaan uusia työmahdollisuuksia. Myös verkkopalvelu voi tunnistaa ja ehdottaa yksilölle sopivia työmahdollisuuksia.

Työmahdollisuus voi olla esimerkiksi yksilölle riittävän sopiva, työsuhteessa tai yrittäjänä tehtävä **työ**.

Käsitejärjestelmäkaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

68

<jatkuva oppiminen>

neuvonta

sv vägledning; rådgivning; anvisningar *pl*

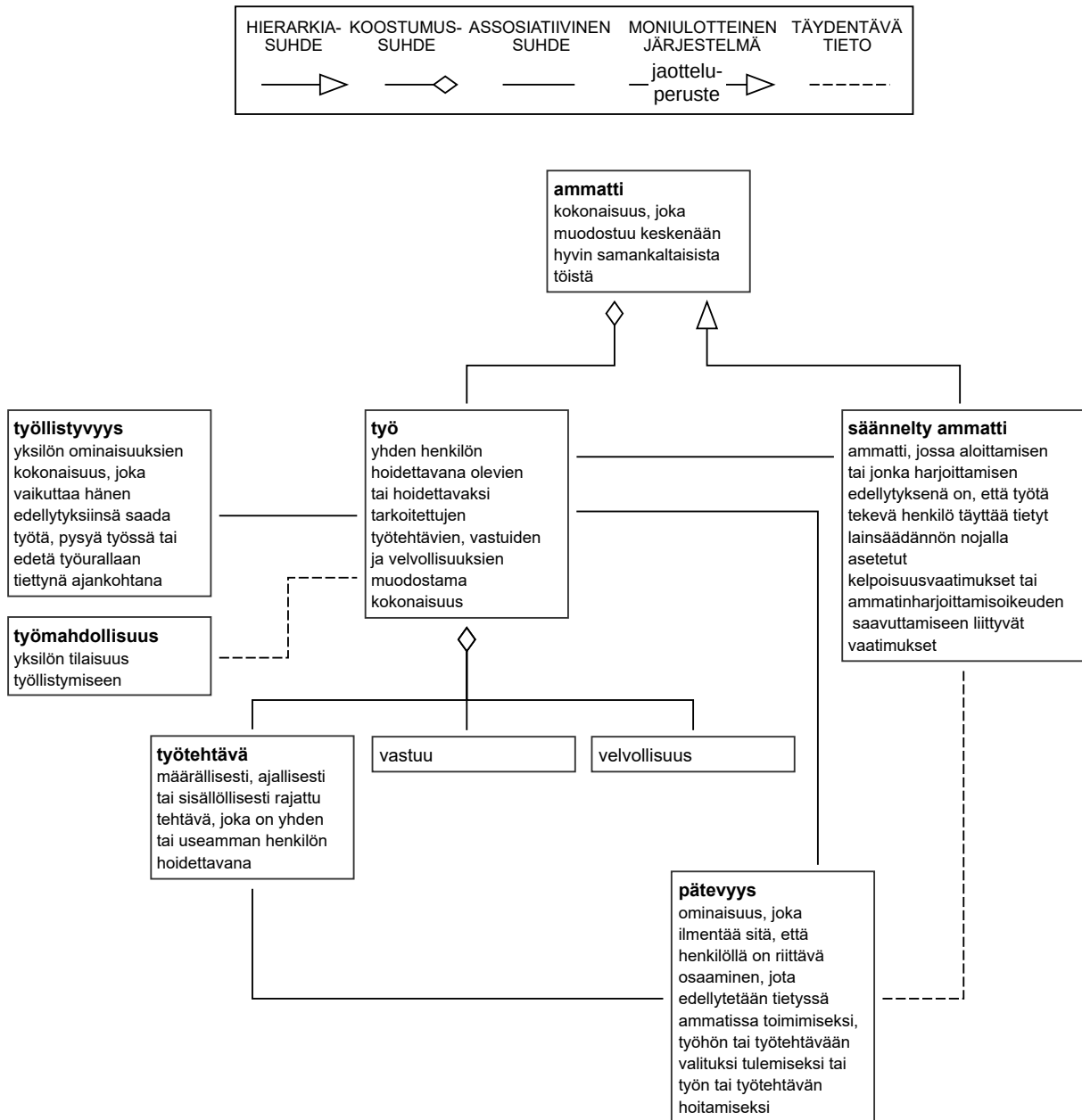
määritelmä

vuorovaikutukseen perustuva toiminta, jossa pyydetään ja annetaan **osaamisen** kehittämiseen liittyviä neuvoja, jotka perustuvat asiantuntijatietoon

huomautus

Neuvontaa voi antaa asiantuntija tai esimerkiksi neuvontabotti.

Käsitejärjestelmäkaavio 13. Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä.

Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register

Numren i registret anger term-postnumren.

annan utbildning än den som omfattas av utbildningslagstiftningen och som faller under utbildningsförvaltningens ansvar	7	handledning på arbetsplatsen	31
anställbarhet	66	högskolepraktik	29
anställningsbarhet	66	identifiering av den egna kompetensen	59
anvisningar	68	identifiering av det egna kunnandet	59
arbete	62	individuell kompetensbrist	49
arbetsintyg	43	individuella behov av kunnande	51
arbetskraftsutbildning	16	individuellt kompetensbehov	51
arbetskraftsutbildning som ökar yrkesfärdigheterna	19	inlärnin g	36
arbetsmarknad	47	inlärnin g i arbetet	25
arbetsmarknadens behov av kompetens	52	inlärnin g i arbetet i anslutning till arbetskraftsutbildning	30
arbetsmarknadsdata	48	inlärnin g i arbetslivet	25
arbetsmarknadsinformation	48	inlärnin g på arbetsplatsen	25
arbetsmöjlighet	67	integrationsutbildning	15
arbetsplats	62	intyg (1)	40
arbetsplatshandledning	31	intyg (2)	41
arbetsprospekt	67	intyg (3)	42
arbetstillfälle	67	jobb	62
arbetsuppgift	63	kapacitet	45
behov av kompetens på arbetsmarknaden	52	karriärplanering	60
behov av kompetent arbetskraft på arbetsmarknaden	52	kartläggning	17
behov av kunnande	51	kartläggningsfas	17
behov av kvalificerad arbetskraft på arbetsmarknaden	52	kompetens (1)	46
behörighet	39	kompetens (2)	38
behörighetsbevis	44	kompetensbehov	51
behörighetsintyg	44	kompetensbehov på arbetsmarknaden	52
betyg (1)	40	kompetensbevis	44
betyg (2)	41	kompetensbrist	49
betyg (3)	42	kompetensbrist på arbetsmarknaden	50
brist på kompetent arbetskraft på arbetsmarknaden	50	kompetensefterfrågan	53
brist på kvalificerad arbetskraft på arbetsmarknaden	50	kompetensintyg	44
bristande kompetens	49	kompetenslucka	49
bristande kompetens hos den enskilda individen ..	49	kompetensmatchning	55
certifikat (1)	40	kompetensprofil	58
certifikat (2)	42	kompetensunderskott på arbetsmarknaden	50
del av examen	34	kompetensutbud	54
diplom (1)	40	kontinuerligt lärande	37
diplom (2)	42	kunnande	46
efterfrågan på kompetens	53	licens (1)	40
efterfrågan på utbildning	56	licens (2)	42
examensdel	34	livslångt lärande	37
exameninriktad fortbildning	14	lära sig	36
exameninriktad utbildning	13	lärande	36
examensutbildning	13	lärande i arbetet	25
formellt bevis över erhållen kompetens i utbildning	42	lärande i arbetet i anslutning till arbetskraftsutbildning	30
formellt omdöme över genomförd utbildning som inte ingår i utbildningssystemet	42	lärande i arbetslivet	25
formellt värderande omdöme över genomförd utbildning i utbildningssystemet	41	lärande på arbetsplatsen	25
fortbildning	12	läroavtalsutbildning	26
fortbildning inom utvecklingsprojekt	21	marknadsbaserad utbildning	9
föråldrad kompetens	61	matchning av kompetens	55
gemensamt anskaffad utbildning	22	möjligt arbete	67
		möjligt jobb	67
		offentligt finansierad lagstadgad utbildning	8
		personalutbildning	11
		potential	45
		praktik	29
		reglerat yrke	65
		rekryteringsutbildning	20
		rådgivning	68

Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register

samlade kompetenser (1)	32	utbildning som omfattas av utbildningslagstiftningen och faller under utbildningsförvaltningens ansvar	6
samlade kompetenser (2)	33	utbildningsavtal	28
skolning	1	utbildningslagstiftning	4
specialiseringsstudier	24	utbildningsutbud	57
specialiseringsutbildning	24	utbud av kompetens	54
statsandelsfinansierad arbetskraftsutbildning	23	utbud av kompetenser	54
studiehelhet	35	utbud av utbildning	57
tjänstebehörighet	39	utredningsperiod	17
UA	28	utsikt att få arbete	67
uppdrag	63	vuxenutbildning	10
utbildning (1)	1	vägledning	68
utbildning (2)	2	yrke	64
utbildning på marknadsvillkor	9	yrkesinriktad arbetskraftsutbildning	18
utbildning som grundar sig på utbildningsavtal	27	yrkesinriktad arbetskraftsutbildning som inte leder till examen	19
utbildning som inte omfattas av utbildningslagstiftningen	5	yrkeskompetens	38
utbildning som leder till examen	13	yrkeskvalifikationer	38
utbildning som omfattas av utbildningslagstiftningen	3		

Suomenkielinen hakemisto

Hakemiston numerot viittaavat termitietuenumeroihin.

aikuiskoulutus	10	opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä	
aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus ..	15	säädetty koulutus	6
ammattillinen työvoimakoulutus	18	opintokokonaisuus	35
ammattillisesti suuntautunut työvoimakoulutus	18	oppimaan oppiminen; ks. oppiminen.....	36
ammattillisia valmiuksia lisäävä työvoimakoulutus ..	19	oppiminen	36
ammatti	64	oppisopimuskoulutus	26
ammattikorkeakouluharjoittelu	29	organisaation osaaminen; ks. kyvykkyys.....	45
ammattipätevyys	38	osaajapula	50
ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen		osaaminen	46
työvoimakoulutus	19	osaamisen kohtaanto	55
elinikäinen oppiminen	37	osaamisen kysyntä	53
elämänlaajuinen oppiminen	37	osaamisen puute	49
elämänlevyinen oppiminen	37	osaamisen tarjonta	54
erikoistumiskoulutus	24	osaamiskokonaisuus (1)	32
erikoistumisopinnot	24	osaamiskokonaisuus (2)	33
F.E.C.-koulutus; ks. kehittämiskoulutus.....	21	osaamisprofiili	58
Further Educated with Companies -koulutus;		osaamistarjonta	54
ks. kehittämiskoulutus.....	21	pätevyys	38
henkilöstökoulutus	11	pätevyystodistus	44
jatkuva oppiminen	37	rekrytointikoulutus	20
kartoitusjakso	17	rekrytoiva koulutus	20
kehittämiskoulutus	21	rekrytoiva työvoimakoulutus	20
KEKO-koulutus	21	sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä;	
kelpoisuus	39	ks. oppisopimuskoulutus.....	26
kelpoisuusehdot; ks. kelpoisuus.....	39	säädosperustainen julkisrahoitteinen koulutus	8
kompetenssi	46	säännelty ammatti	65
korkeakouluharjoittelu	29	todistus (1)	40
korkeakoulujen erikoistumiskoulutus	24	todistus (2)	41
kotoutumiskoulutus	15	tutkinnon osa	34
koulutuksen kysyntä	56	tutkintokoulutus	13
koulutuksen myynti	9	tutkintoon johtava koulutus	13
koulutuksen tarjonta	57	työ	62
koulutus (1)	1	työelämä; ks. työelämässä oppiminen.....	25
koulutus (2)	2	työelämässä oppiminen	25
koulutus, josta ei säädetä		työharjoittelu	29
koulutuslainsäädännössä	5	työllistyvyys	66
koulutusjärjestelmä; ks. koulutusjärjestelmän		työmahdollisuus	67
mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus.....	41	työmarkkinat	47
koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen		työmarkkinatieto	48
liittyvä todistus	41	työmarkkinoiden osaamistarve	52
koulutuskysyntä	56	työmarkkinoiden osaamisvaje	50
koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus	3	työpaikalla järjestettävä ohjaus	31
koulutuslainsäädäntö	4	työpaikalla oppiminen	25
koulutussopimukseen perustuva koulutus	27	työpaikka	62
koulutussopimus	28	työpaikkaohjaus	31
koulutussopimuskoulutus;		työssä oppiminen	25
ks. koulutussopimukseen perustuva koulutus. .	27	työtehtävä	63
koulutustarjonta	57	työtodistus	43
koulutustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso ..	17	työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen ..	30
kyvykkyys	45	työvoimakoulutukseen sisältyvä työssäoppiminen .	30
markkinaehtoinen koulutus	9	työvoimakoulutus	16
muuhun koulutukseen kuin		työvoimapolitiittinen koulutus	16
koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä		täydennyskoulutus	12
todistus	42	urasuunnittelu	60
muun hallinnonalan kuin opetushallinnon		valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus	23
koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus	7	vanhentunut osaaminen	61
muuntokoulutus	14	virkakelpoisuus	39
neuvonta	68	VOS-työvoimakoulutus	23
oman osaamisen tunnistaminen	59	yhteishankintakoulutus	22
		yksilön osaamisen puute	49

yksilön osaamisen tarve 51   yksilön osaamistarve 51